

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

MIRYDITŐK:

4-hetes péntekkor egyszer 20 M.,
minden következőnél 15 M.
Bélyegdíj külön 20 M.
Nyilatkozat ára 40 M.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszani egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 227.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résevény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Csütörtök, február 1.

Mai számunk több közleményei:

Veséresikk: Katholikus autonómia.
Vihar a képviselőházban.
A hábert az angol parlamentben.
Schvares Gyula meghalt.
A transzváli háború.
Jászai Mari Berlinbe megy.
Nagy katasztrófia Budapesten.
Stefánia elismerése.
A vádtanács első ülése.
A kereskedelmi- és iparkamarából.
Tárcsa: A püpos. Irta: Ady Endre.
Regény-Csarnek: A milliomos büntárs. Irta: M. E. Braddon.

Katholikus autonómia.

Arad, január 31.

Ma kezdte meg Budapesten tanácskozásait az a kongresszus, mely hivatta van, hogy megteremtse a magyar katolikus országos autonómiáját. Még az utolsó órákban értekezleteket tartottak az érdekelt körök, hogy e probléma elvei fölött határozzanak.

A magyar püposok hétfőn jöttek össze a primási palotában, hogy e fontos kérdéssel foglalkozzanak és már most konstatálhatjuk, hogy az eszmék tisztázása nem hozta magával a nézetek lényeges közeledését.

Egyrészt könnyen érthető ez, hisz nagy érdekekről van szó, melyeket nem szabad heves összeütközés által veszélyeztetni. A vatikán, mely tudvalevőleg egyetemes figyelemmel kíséri a katolikus világ tüneteit, nagy érdeklődést szentel a magyar autonómia kérdésének s teljesen méltá-

nyolja azt a konzervatív álláspontot, mely a hierarchikus jogok dogmáját képviseli s az élvezett kiváltságok minden feladását aggódva kerüli. A püposi kar — jóllehet, csak szűken folydogálnak a hírek, mert a magas klérus fentartotta magának, hogy álláspontját a nyilvános tárgyalások folyamán fogja dokumentálni — a hétfői értekezleten sem ment túl lényegesen a múlt ősszel folytatott tanácskozások eredményein; úgy látszik tehát, hogy a méltóságos és főtisztelendő urak nem igen tartják valószínűnek a kérdés megoldását.

Mint hírlik, a püposi kar szigorúan ragaszkodik a püposi *jurisdictio* elvéhez és az egyházmegyék autonómiáját csak mint a *főpásztori hatalom kifolyását* fogadhatja el.

Annai bizonyos, hogy a püposi kar nem jutott teljes megegyezésre, minthogy a kongresszus előtt való testületi képviseletet nem lehetett keresztül vinni, dacára annak, hogy az *ecclesia militans*: Steiner és Majláth gróf püposok személyében élénk agitációt fejtett ki.

A közvélemény Magyarországon, melynek nagyobbik fele tudvalevőleg a római katolikus egyházhhoz tartozik, mindenestre nagy érdeklődéssel tekint a kongresszus tanácskozásai elé, melynek problémáját annál nagyobb nehézségekkel lehet megoldani, minthogy a nemzeti egyházakon kívül *egyházi önkormányzat* mintáját sehol sem lehet találni.

A politikai bölcsességnek, hithűségnek, hazafiasságnak és jóakaratsnak nagy tökéje kell ahhoz, hogy bárki uralkodhassék

az egész komplexuson, melyben magas és alsó klérusnak, koronának, államnak és laikus közönségnek prerogatíváikat és természetes jogaikat, dogmáikat és kívánalmaikat közvetlen és élesen szembe kell egymással állítaniok. P.

Vihar a képviselőházban.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 31.

Váratlanul nagyszabású vita indult meg a képviselőház mai ülésén, ama kérdés felől, hogy mire költötte a *hadügyminiszterium a harminczmillió póthitelt?*

Széll Kálmán miniszterelnök erre nézve azt a felvilágosítást adta, hogy tüzérségi löszerekre és erődítésekre kellett sürgősen az az összeg, mert a török-görög háború idején attól lehetett tartani, hogy fellobban az egész Balkán-félsziget. A delegációt is védte Komjáthy éles támadásával szemben. A támadás miatt Münnich Aurél is indítva érezte magát felszólalni.

A póthitelt végül elfogadták és a pekingi, tókiói és cetinjei követségi paloták költségeiről folyt ezután a vita egy óra hozsat.

A részletes tudósításunk itt következik:

Elnöki jelentések.

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Hegedüs Sándor, Plósz Sándor és Darányi Ignác, miniszterek.

Az ülés megnyitása után

Elnök bejelenti, hogy Mócsy Antal három havi szabadságot kér egészsége helyreállítása végett.

— Örömmel! — hangzik a jobb oldalról.

TÁRCZA.

A püpos.

Irta: Ady Endre.

I.

— Te pupos!

Igy becézgették odahaza, így hívta a dász-kálja is, így csufolták a többi oláh gyerekek. Nem hajolt felé senki, de ő is gyűlölt mindenkit.

Mikor az apja meghalt, két gebét meg egy kunyhót örökölt.

A két döggel fuvarozott. Arra még nem igen ismerik a vasutat. Ejjel-nappal uton volt. Tán sohasem alszik, azt beszélték róla.

Összegyűjtött minden garast, s mikor már volt egy kis pénze, megszólította az utcán a Popu Györgyéné leányát, a szőke haju Rákhelt:

— Hogy megnőttél kis Rákhel! Hát mikor még már férjhez? . . .

A leány ijedten nézett a kis nyomorék, vademberre. Valamit hebegett s szaladva ment tovább.

A pupos utána nézett, a mig csak láthatta. Hangosan röhögve indult hazafelé.

— Elveszem ezt a Rákhelt — mormogta magában otthon . . .

II.

Popu Györgyéné egészen a falu végén lakott. Napszámba járó szegény asszony volt. Leányával együtt alig tudtak napról-napra élni.

— Te szép lány vagy Rákhel. Lesz egy kis szerencsénk, aztán jobb módba jutunk mind a ketten. Meglásd csak.

A lány, a tunya, lassuvérü oláh leány csak hallgatta, hallgatta az anyját, nem szólt soha egy szót sem.

Haszontalan leánynak tartotta az egész falu. Nem volt semmi kedve a dologhoz. Még az uraság feles kukoricáját is egyedül az anyja kapálta meg. A ház végében ült rendesen. Az őszi nap éppen odasütött s ott sütkérezett a napon egész alkonyatig.

Akkor is ott ült, mikor odabenn a házban a kis pupos megalkudott az anyjával. Elvégezték mindent. Az öreg asszony ötven forintot kap az esküvő után.

Estefelé hűvös lett. Bejött a leány is. Az öregasszony meggyújtotta az olaj-mécset. Egy darabig nézte a leányt.

— Csütörtökön lesz a kézfogótok. Kendőt kell venni a zsidótól.

A leány csodálkozva nézett álmos szemével az öregasszonyra.

— A kérőd gazdag ember. Dolgos, Meg fog becsülni, sohse kell kimenned a mezőre. Toma, az Ardelean . . .

A leány ijedten kiáltott föl!

— A pupos?

Azután ismét mozdulatlanul ült a helyén. Kis idő múlva csöndesen szólt:

— Meg veszem holnap azt a kendőt, anyám . . .

III.

Az egész falu beletörődött a pupos házasságába. Megszokták, nem is beszéltek már róla.

A pupos már két fogatot is tartott. Még többet szaladgált, dolgozott mint régen. Az asszonynak alig kellett dolgozni, sőt ha az ura fuvarban volt, ki sem volt szabad neki az utcára mozdulni.

Nem is beszélt a menyecske senkivel, még az anyja is ritkán ment el hozzá. Mégis állandó volt a veszekedés, ha hazajött az ura.

Mócsy bácsi különben egyhangulag kapta meg a szabadságot.

Molnár Antal jegyző jelenti, hogy Molnár János az urbéri negyedtelkek adója tárgyában interpellációt jegyzett elő.

A képviselőház ezután harmadszori olvasásban is elfogadta a lelkészi jövedelem kiegészítéséről szóló póthitel és az egyetemi építkezések költségeire vonatkozó törvényjavaslatot.

A harmincz milliós póthitel.

Szabó Imre előadó elfogadásra ajánlja az 1897—98. évi közösügyi kiadásokra Magyarország által pótlólag fizetendő összegekről szóló törvényjavaslatot.

Komjáthy Béla: Itt tulajdonképen ismeretlen kiadásokról van szó. Elvárta volna olyan önérzetes testülettől, mint a minőnek a magyar képviselőházat tartani szeretné, hogy az ilyen javaslatot egyszerűen visszautasítsa. Mire költötte a hadügyi kormányzat tulajdonképen ezt a 30 milliót? Határozottan kétségbe vonja, hogy arra költötték volna, a mire mondták. De tudni akarja hát s ezt joga van megtudni, mire fordítottak ekkora összeget. Elvárja a delegáció ama tagjaitól, a kik ez összeget annak idején megszavazták, hogy világossá tegyék fel a nemzetet. Kijelenti egyébként, hogy a delegáció törvénytelenül járt el, tullepte jogkörét és visszaélt azzal a bizalommal, a melylyel a törvényhozás felruházta. Kifogásolja, hogy a delegáció albizottságaiban németül beszélnek, sőt magyar szót ott hallani sem lehet. Magyarország anyagi erejét teljesen feláldozza annak a molochnak, a mely évszázadok óta emészti az ország akcióképességét. Nem fogadja el a javaslatot. (Élénk helyeslés és tetszés a szélsőbalon.)

A miniszterelnök válasza.

Széll Kálmán miniszterelnök: Akkor, a midőn a delegáció ezt a póttételt tárgyalta, még nem volt miniszterelnök.

Kubik Béla: Az mindegy! Odaát ült akkor is!

Széll Kálmán: Ezzel nem akarja azt mondani.

Kubik: A felelősség alól ki akar bujni!

Széll: Ez vaskos tévedés, mert ha bevárták volna a konstrukció végét, úgy meghallották volna, hogy a teljes felelősséget elvállalja. Komjáthyval szemben kijelenti, hogy a törvényjavaslat igenis mindama kélekkel bír, amely egy törvényjavaslat tárgyalásához szükséges. A delegációnak a kompetenciája a póthitel megszavazására világos, mint a nap. Hogy miért nem került a javaslat már előbb tárgyalásra, annak természetes oka van, 1898-ban a képviselőház a parlamenti viszonyok folytán semmit sem tárgyalt, nem is tárgyalhatta tehát ezt a javaslatot sem, s azért nem terjesztette azt elő a volt kormány. Kom-

játhyval ellentétben hangsúlyozza, hogy a delegáció igenis teljes részletességgel tárgyalta a 30 milliós póthitelt. Tudta a delegáció és tudta a pénzügyi bizottság, hogy miről van szó. Hogy részletes jelentést a tárgyalásról nem adtak, az természetes. Így történik ez a világon mindenütt, a hol az ország védképességét beszélnek meg. Angliában sem ismertetik meg az országgal a védképességre vonatkozó dolgokat, hanem csak az illetékes megbízottakkal. A delegációnak és a hadügyi albizottságnak is magyar a hivatalos nyelve és ott mindenki magyarul beszél, ha csak a hadügyminiszterhez direkt kérdést nem intéz valaki. Elmondja most nyíltan is, mire kell a 30 millió!

Komjáthy: Kellett! (Nagy láрма.)

Elnök: Csendet kérek!

Kubik: Nem hallgatjuk!

Elnök: Meg kell hallgatnia a képviselő urnak. (Helyeslés.)

Széll Kálmán: A 30 millióból 22 millió tüzérségi fegyverekre, tüzérségi lőszerre és a vartüzérségre kellett. A többi pénz pedig vonatfelszerelésekre, anyagra, sátrakra fordították. Sürgős volt a felszerelés pedig azért, mert a görög-török háború idején a balkán félszigeten felhalmozódott gyuananyag fellobbanásától lehetett tartani s a monarchiának minden óvintézkedést meg kellett tenni. Most tehát nyíltan teljes felvilágosítást adott s a kormány szavahihetősége iránt kételyt támasztani nem szabad. A delegáció pedig vakon nem szavazott meg semmit! Tudott e költségekről ott mindenki. Hogy lelkiismeretes a delegáció, bizonyítja az is, hogy a kért hajóflottát nem szavazta meg, csupán két hajó költségeit fogadta el. Sem helyesnek, sem jogosnak nem tartja, hogy a delegációt gunynyal illetik és oly alaptalanul megtámadják. (Zajos helyeslés jobbról.) Meggyanusítani a delegációt sem nem illő, sem meg nem engedhető. (Eljenzés a jobboldalon.)

A vita vége.

Komjáthy Béla fenntartja vádját a delegáció ellen és hivatkozik Horánszkyra, aki szintén delegátus volt és szintén nem tudta, mire fordítják az összeget.

Kubik: (a volt nemzeti párthoz.) No most beszéljétek, pupákok! (Zajos derűtség.)

Széll Kálmán: Tényeket állított s azt be is bizonyította. Ez a fő.

Münnich Aurél: Méltánytalannak és igazságtalannak tartja Komjáthy támadását s azt a leghatározottabban visszautasítja.

Lukács László pénzügyminiszter kénytelen elismerni, hogy a póthitelt a törvényhozás engedelmével folyósította. De azt azért tette, mert akkor a törvényhozás akcióképtelen volt. A felelősséget elvállalja és elbirálását nyugodtan várja. (Élénk helyeslés jobbról.)

Thaly Kálmán azt kérde, hogy Törökország ellen akart-e mozgosítani a monarchia? És Olaszországgal szemben, a mely állam szövetségünk, nem történik-e igazságtalanság?

Széll Kálmán miniszterelnök: Egy szóval sem mondotta, hogy Törökország ellen mentünk volna. Az erődítések senki ellen sem voltak irányulva, hanem azok felállítása önmagunk iránti köteleesség volt. A hármasszövetség külpolitikánk sarkpontja, ezt megtámadni, vagy lazítani senkinek ez oldalról eszében nincs, így tehát Olaszországot sem akarja senki sem megbántani.

Kossuth Ferencz: Komjáthy felszólalása helyes volt s meg is volt az üdvös eredménye. A törvényjavaslatban különben ellentmondást lát.

Lukács pénzügyminiszter felvilágosítása után a törvényjavaslatot a Ház elfogadta.

A követségi paloták.

Thaly Kálmán a pekingi, tokiói és cetinjei követségi palotákra előirányzott költségeket nem fogadja el, mert ez felesleges fényezés lenne, iskolákra és kulturális dolgokra pedig nincs pénz. Mindez bizonyosan Goluchowsky gyarmati politikája miatt von sürgős szükségességet.

Széll Kálmán miniszterelnök kijelenti, hogy ezekre a palotákra már régen szükség volt.

Polónyi Géza kérde, hogyan vannak telekkönyvezve a paloták? Biztosították-e ott Magyarország tulajdonjogát?

Széll Kálmán: A paloták feltétlenül közös tulajdont képeznek.

Kossuth Ferencz és Komjáthy Béla beszéde után a költségekről szóló jelentést elfogadták.

Hasonlóan elfogadták az 1898-ik évi zárszámadásokat.

Végül Molnár János interpellált a választási igazolványok tárgyában.

A Ház holnap a költségvetést tárgyalja.

TAVIRATOK.

Körber Budapesten.

Bécs, január 31. (Saját tud. távirata.)

A lapok mind megerősítik, hogy Körber dr. miniszterelnök csütörtökön Budapestre utazik.

Az ausztriai helyzet.

Bécs, január 31. (Saját tud. távirata.)

A lapok nagy helyesléssel fogadják Körber miniszterelnöknek a tartományi főnökökhöz intézett körrendeletét. A *Neue Freie Presse* azt mondja, hogy a körrendeletben sok kitűnő eszme és kezdeményezés van s reméli, hogy a körrendelet-

— Ki volt itt? Ugy-e valami fiatal leány, azért van olyan jó kedved? Tudom, hogy rossz vagy, tudom, hogy megcsalsz, asszony . . .

Rákhel sirt, de egy szót sem szólt. Ilyenkor valóságos állati düh fogta el a kis pupost. Megragadta az asszony hosszú, szőke haját, s lerántotta a földre. Ossze-vissza csipkedte, ütötte, verte . . .

— Azért keresek neked ugy-e pénzt, hogy megcsaljál a ficsurokkal? . . . Te rossz, te czéda! . . .

Az asszony egész éjjel sirt, szepegett. Reggel mindig elment hazulról Toma.

IV.

A kis pupossal nem lehetett napok óta beszélni. Valósággal magánkivül volt. A feleségét még többet verte, jó szóval még a lovat sem nógatta.

Az uraságnál akadt valami nagy dolog. Egy egész erdőt vágattak le. Azt fuvarosoknak kell beszállítani. Roppant nagy pénzt lehet szerezni. Tán többet négyszáz forintnál is.

Toma sokszor volt már e miatt az urnál.

— Hiába jösz. Nem adom neked Toma. Magad is gyenge ember vagy, a lovaid sem nagyon bírnák. Majd kerül arra más ember.

A kis pupos összeszorította a fogát. Majd nem szétharapta pipája szárát ilyenkor.

Mikor hazament, nem lehetett vele birni. Tört-zuzott.

Szegény Rákhelnek még nehezebb dolga volt. Még többet verte a vad, pupos ember . . .

V.

Az uraság még fiatalember volt. Falusi Don Juan, a ki hódított, mert félték tőle.

Rákhelt egyszer az utcán látta s azt is megtudta, hogy a Toma felesége . . .

. . . Valami vigéczet vitt egyszer a kis pupos. Jó messze, talán hatodik faluba.

Rossz ut volt. Még alig fagyott. Eltarthatott az ut három napig is.

A vigécz is megunta, mert az első este bezállásolta magát egy faluba, Tomát pedig visszabocsátotta.

Ejjél körül ért haza az oláh. Csendesesen hajtott. A kapuban megállott.

Az ablak egy keszkenővel volt leboritva, de azért kibújt a belső mécsvilág.

— Fent van az asszony, — mormogta magában.

Nesztelenül lépegetett az ablakhoz. Bekandikált a résen. Kicsi hija, hogy el nem ordította magát. Az uraság volt bent.

Visszavánszorgott a kapuhoz. Várt. Nedves, hideg idő volt. Köhögés fogta el, visszafojtotta. Jó félóra mult el, nyílt a házajtó.

Szivarral a szájában, óvatosan jött ki az ur. Az asszony rögtön bezárta az ajtót. A mécses is azonnal elaludt.

A kapunál erőset szívott finom szivarján s a fény rávetődött az ardeleán Toma eltorzult, halálsápadt arczára.

Rekedt hangon beszélt az oláh.

— Az asszonynál voltál, domnu, tudom. Tüzevaló, czéda az az asszony. Hanem a fát nekem adod, vagy nem mégy el innen élve!

Hosszu, éles kés volt a kezében.

Az uraság idegesen kereste elő a tárczáját és kivett egy ötvenest.

— Itt a felpénz, Toma . . .

VI.

A kis pupos kifogta a lovait, bement a házba.

Bent egész csend volt. Az oláh egy szó nélkül dült le az ágyra . . .

. . . Reggel félholtra verte az asszonyt. De egy szót sem szólt, hogy miért . . .

nek meglesz a kívánt hatása s ez által korszakos jelentősége lesz Ausztriára nézve.

Az olasz-török konfliktus.

Konstantinápoly, jan. 31. (Saj. tud. táv.) Az olasz nagykövetség tegnap ultimátumot intézett a portához, amelyben kijelentette, hogy ha Gemeli Szilviát máig, szerdáig, szabadon nem bocsátják, a nagykövetség megszakítja a portával a diplomáciai érintkezést. Azt hiszik, hogy a porta nem fogja ennyire juttatni a dolgot, hanem visszaadja a leánynak szabadságát.

A háború az angol parlamentben.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 31.

A tegnapi késő éjszakába nyúló parlamenti vita részletes lefolyását hozta meg ma Londonból a táviró:

Olvadni ennek a vitának szónoklatait valóban érdemes. Az angol parlament megmutatta ismét, hogy míg a kontinentális államokban súlydöbben van a parlamentarizmus, a szigetországban, az ősi földjén, sértetlenül nagy ma is.

Szenvedélyes, de minden ízében magas vita folyt a háborúról. Az ellenzék igazi ellenzék volt, a mely nem okvetetlenkedésért beszélt, hanem igaz kritikát gyakorol. Elitelték a háború okozását, a melyért nyíltan a kormányt teszik felelőssé, kimondván, hogy Transzvál nem adott okot a háborúra, de az adott helyzetben megszavazták a háború költségeinek folytatását, mert most már a nemzeti becsületről van szó.

Campbell-Bannermann beszéde emelkedett ki. Az ellenzék helyeslése mellett kijelenti, hogy nem sajnálja, hogy a trónbeszéd olyan rövid. Hadi állapotban vagyunk — mondja a szónok. A háború, mostani folyása szerint itélve komolyabbra, sőt *válságosabbra látszik fordulni*. Nem lepett meg, hogy a kormány nem terjesztett elő kiterjedt törvényhozói programot. A dél-afrikai politikai és hadi események nagyon nagy mértékben fogják foglalkoztatni a parlamentet. Lehetetlen ma összejönnünk a nélkül, hogy a mai helyzetet összehasonlítsuk azzal, hogy milyen volt a helyzet, mikor a parlament október végén összeült. Akkor benyolódunk háborúba a dél-afrikai köztársaságokkal. *Ismerve az ellenfél vitézségét és az ország természetének veszedelmes voltát*, mindenki azt várta, hogy nemsokára annyi csapatunk lesz Dél-Afrikában, hogy képesek lesznek gyorsan előnyomulni az ország belsejébe és a királynő birtokát a betörőktől megtisztítani. *Reményeinket kiábrándulás követte*. Hétről-hétre vereséget szenvedtünk, emberéletben való veszteségekkel összekötve és még ma sem vall semmi sem arra, hogy tényleg előbbre jutottunk egy lépéssel feladatunk megoldásában. Ha egyes angol csapatok bizonyos helyeken jóval előnyomultak is, eddig még minden esetben feltartóztatták további előnyomulásukat bevehetetlen hadállásokban lévő erős hadtestek.

Angliát az utolsó negyedévben nagyon komoly megpróbáltatás érte, a melyet éppenséggel nem enyhített a harctéri tudósításoknak tökéletlen, sőt néha ellenkező közlése. Hanem azért a nemzet nem maradt mögötte a nagy tradícióju nemzeteknek. A szónok dicséri a brit katonák és a gyarmatok katonáinak bátorságát és vitézségét és fájdalommal emlékezik meg a harctéren lévő katonák és az otthon maradt aggódó és gyászoló rokonok szenvedéseiről. Csodálja ama sok honfitárs vitézségét és

áldozatkészségét, akik szolgálataikat önként fölajánlották, *de tudni akarja, mely körülmény tette szükségessé, hogy az angol hadsereg ilyen szokatlan módon erősbíttessék*. Mindenesetre egyhangulag csodálattal fogunk adózni azoknak a férfiaknak, a kik a haza hívásának engedelmességek.

A midőn a magam nevében és azoknak a nevében, kikért szólok, újra kijelentem, hogy *készek vagyunk a háborúnak erőteljesen és korlátlan eszközökkel való folytatása mellett sikra szállani* (Helyeslés), hogy mielőbb biztosítsuk a királynő birodalmának épségét és sikeres befejezésre jussunk, azzal biztatom magamat, hogy nem nehéz az erre szükséges további eszközöket megszerezni.

Ha azonban a dolog másik részére térek, *nem értek többé egyet a kormánynyal*. Ha azokat a körülményeket nézem, a melyek a háborút megelőzték, ha azt a felfogást, a melyet a kormány hatalomra jutása óta alkotott magának, összehasonlítom azzal a saját szerű szellemmel, a melylyel a nagy dél-afrikai probléma megoldásához fogott (Helyeslés az ellenzéken), *ha arra a szenvedélyes hangra gondolok, a melyre a kormány nemcsak Transzvállal, hanem a fokföldi hollandus alattvalókkal való érintkezésben magát elragadtatta, ha továbbá a háború esetére való hadikészülődés nyilvánvaló hiányosságát nézem, a mely háborúnak a lehetőségét a kormány politikája idézte elő* (Helyeslés az ellenzéken) s a melyet a kormány politikájának módja tett valószínűvé, *kénytelen vagyok kormányzásának módját nyíltan elítélni*. Azt hiszem, hogy a Ház nagy mértékben osztozik ebben az érzésben.

Örülök tehát, hogy Fitzmaurice lord ma este olyan indítványt fog benyújtani, a mely mindnyájunknak alkalmat ad, hogy nézetünket erről a tárgyról megmondjuk. Ha erre azt mondják, hogy nem jól választottuk meg az időt a kritika gyakorlására, hogy abban a pillanatban, a mikor mindenki hazaszeretettel eltelve, egyesülten viseli a háborút, a kritika nincs helyén, hogy aggodalmainkat, bármily komolyak is, csak a háború befejezése után szabad érvényre juttatnunk, ezt az ellenvetést vissza kell utasítanom. Ellenkezőleg, *most van az ideje a hatásos kritikának*. Azoknak, a kik el akarják háritani magukról a kormány politikájáért való felelősséget, *most kell kritikát gyakorolniok*.

Mindnyájan egyetértettünk abban, hogy a birodalom tekintélyét, mint legfőbb tekintélyt, fenn kell tartani. (Halljuk! Halljuk!) *A miniszterek és hűvek nekik való frázisokat találtak, a mikor a fehér faj egyenjoguságáról beszéltek*. Örülök, hogy az ellenpárt olyan nagyon gondoskodik a fehér faj egyenjoguságáról. Ha azok, a kik az ellenpárthoz tartoznak, elméletüket a mi országunkra vinnék át, sok esetet találnának annak alkalmazására. Az elmélet értéke attól függ, hogyan alkalmazzák. Ugy látom, hogy a dél-afrikai közvélemény orgánumai, a melyek a kormány politikáját kezdettől fogva támogatták, sőt kezdeményezték, célzásokat tesznek most a Fokgyarmat alkotmányának felfüggesztésére. Miért? Mert a hollandusok most többségben vannak. (Mozgás a kormánypárton, helyeslés az ellenzéken.) Nyíltan kívánják, hogy a háború sikeres befejezése után a határokat újra állapítsák meg, vagy valamely más módon gondoskodjanak róla, hogy jövőre biztosítva legyenek olyan katasztrófa ellen, a minő a hollandusok többsége. Nem teszem föl, hogy a miniszter maga rokonszenvesen fogad ilyen szörnyeteg javaslatot, de ilyen szellem hatott a kormány politikájára.

A Fokgyarmat lojalis hollandusait nem

méltatták elég figyelemre. Chamberlain uralma alatt hidegen bántak a Fokföld minisztereivel, a melyek épp úgy miniszterei a királynőnek, mint Chamberlain. Ez nem igen oszlathatta el a kétségeket és aggodalmakat és nem igen tarthatta fönn azt a jó érzületet, a mely nemcsak a jó kormányzásra nézve, hanem Dél-Afrika megnyugtató jövőjének megteremtésére nézve is lényeges. (Helyeslés.) De semmi kétség, most háború van és a háború alatt gondoskodni kell annak sikeres folytatásáról, a mi most legfőbb érdeke az országnak.

Azt mondják most, hogy a háború elkerülhetetlen volt. Csakhogy ez utólag csinált vélemény, mert ha csakugyan elkerülhetetlen volt volna a háború, akkor nem lehetne eléggé elítélni a kormányt, amely a múlt nyáron már elkerülhetetlennek tudta a háborút és mégis úgy tárgyalt tovább, ahogy tette. Azt a kormányt ki kellene nyomban üzni a miniszteri székekből.

Nem volt semmi azok közt a vitás kérdések közt, amelyek köztünk és Transzvál közt felmerültek, ami a háborús készülődéseket indokolhatta volna. A kormány célja volt egyszerűen meghódítani Transzvált. De csalódott úgy a háború kitörésére, mint az ellenfél harci tudására nézve megállapított véleményében. Sajnálatos, hogy a kormány oly keveset tudott a burok harci felszereléséről. Hogy a hadügyminiszterium hirszerző osztálya semmit sem tudott ezekről, ez komoly dolog. Követelem, hogy terjeszszék be Buller táviratait, amelyekben előterjesztést tesz a délafrikai helyzetről és a szükséges haderőkről.

Balfour, a kincstár első lordja válaszolt. Hangos tetszéssel fogadták a szószekekre léptekor. A vita arra kényszerít — kezdé beszédét — hogy behatóbban foglalkozzam avval az egyébként teljesen meddő kérdéssel, mi történt eddig, s ne térjek arra a különben sokkal sürgetőbb és fontosabb kérdésre, mit kell még tenni a jövőben. A Ház hihetileg nem fogja azt gondolni, hogy a kormánynak nincsenek a jövőre nézve tervei, ha én a multnál időzőm most, s nem szólok a jövőről.

A kritika, a melyet itt hallottunk tulzó volt és sok tekintetben méltánytalan is. Campbell-Bannermann hazafiasan kijelentette, hogy ő és pártfelei készek a háború folytatására, amíg csak arról van szó, hogy a betörőket az angol területről visszaszorítsák. De itt meg nem állhatunk. A miért a háború megindult, azt ki kell vivnunk: az egyenlőség jogait, a melyeket a burok a bevándorolt fehérekkel szemben oly igazságtalanul gyakoroltak.

A vita további folyamán az ir párt elhatározta, hogy a válaszfelirathoz módosítványt nyújt be, a melyben elérkezettnek látja az időt arra, hogy a háború, a mely szükségtelen és igazságtalan, Transzvál és Oranje szabadállam függetlenségének elismerése alapján befejeztessék.

A felsőházban a válaszfeliratnak tárgyalása során Kimberley lord a következőket mondta:

Örülök, hogy Angliának az idegen hatalmasságokhoz való viszonya barátságos. Az az indokolatlan jelentőség, a melyet a külföldi sajtóban Anglia ellen intézett támadások tulajdonítanak, a melyekre különben az angol sajtó válaszolt, nem helyeselhető. Gratulállok Salisbury lordnak, hogy Némerországgal megegyezésre jutott és a régi vitás kérdésnek véget vetett. A jelen idő a legmélyebb és legkomolyabb aggodás ideje. *A kormány bölcsen cselekszik, ha elkészül minden lehetőségre, a mit a jövő hozhat*. Mindnyájan sikert remélünk, de készen kell lennünk a szerencsétlenségek periodusára is. Ha az idegen hatalmasságokhoz való viszo-

nyunk barátságos is, mégis jó lesz megfontol-
ni, hogy mi történhetik a jövőben, hogy min-
den eshetőségre készen legyünk. Bizonyos va-
gyok felőle, hogy az ország a kormányt min-
den lépésben támogatni fogja, a melyet e cél-
ból tesz.

A mi a kormány ellen való kritikát illeti,
tagadom, hogy kötelesek vagyunk minden kri-
tikától teljesen tartózkodni. Kötelességünk, hogy
a kormányt ne hozzuk zavarba, de a kormány
akcióképességét nem csökkentjük azzal, hogy
az elkövetett hibákra utalunk. A kormánynak
már régen kellett, hogy tudomása legyen a
transzváli hadikészülődésekről és nem értem,
hogy a tényállást ismerve, hogyan térhetett a
kormány az erőszak politikájára. A kormány
bíráói azt hiszik, hogy alapos okuk van arra,
hogy kritikájukban a kormányt a tényállás is-
meretének és az előrelátásnak hiányával vádol-
ják, de nincs hőbb kívánságuk, mint hogy a
kormányt támogassák abban a törekvésében,
hogy a háborút teljes sikerrel fejezze be.

Schvarcz Gyula meghalt.

(1836—1900.)

Budapest, január 31.

Nagy veszteség érte a magyar tudós vi-
lágot. *Schvarcz Gyula* egyetemi tanár, volt orsz.
képviselő, a hírneves államtudományi író és
történettudós — mint budapesti tudósítónk táv-
íratozza, — ma reggel 4 órakor Molnár-utca
26. szám alatti lakásán rövid szenvedés után
61 éves korában elhunyt. Az öreg ur még pár
nap előtt is rendszeren eljár az előadásokra és
szorgalmasan dolgozott. Két nap előtt orbánczot
kapott, amely ma reggel megölte.

Schvarcz Gyula Székesfehérvárott, 1839.
december 7-én született. Atyja régi katonai
család tagja, édes anyja *Horhy Mihály*
földbirtokos leánya, Katalin. Schvarcz Horhyék
házában nyerte épp oly hazafias, mint európai
látkörű nevelését. Felső tanulmányait a buda-
pesti, müncheni és berlini egyetemeken vé-
gezte. Több évet külföldi tanulmányuton töltött,
ott jelent meg első munkája is. Hazatérve, tisz-
tán a tudománynak szentelte életét, melyre
nemcsak 50 év lankadatlan munkáját, de egy
egész vagyont is áldozott.

Magyar, német, francia, angol és ó-görög
nyelven írott munkái egész könyvtárt tesznek
ki és szerzőjüknek bő méltánylást szereztek
ugy hazánkban, mint a külföldön. Midőn a
magyar akadémia 1864-ben levelező tagjává
választotta, a fiatal tudós nemcsak filozófia-
doktor, hanem már több londoni és párisi tu-
dományos társulat tagja is volt. Eleinte fizika,
később nagy műveltségű anyja buzdítására köz-
oktatásügyi műveket írt, még pedig oly siker-
rel, hogy ezekért 1868-ban *Kossuth Lajos* is
nyílt levélben üdvözölte. 1865-ben *Uj korszak*
cím alatt heti lapot indított, melybe az akkori
legkiválóbb kulturpolitikusok írtak.

Szülvárosa 1868-tól kezdve három ízben
megválasztotta országgyűlési képviselőjévé. Ez
idő alatt kezdett Schvarcz az államjoggal is
behatóbban foglalkozni. *Magyarország helyzete*
a real-unióban cím alatt öt vaskos kötetre
menő munkát írt, melyet gyors egymásutánban
követett a többi, hasonszellemű könyv. Legne-
vezetesebb munkája *Államintézményeink és a kor*
igényei, mely ugyszólván alapvető műve volt
politikai és jogéletünk megteremtésének. Egész
sereg egészséges és a gyakorlati életben siker-
rel bevált eszme származott az ő agyából.

1875-ben a budapesti terézvárosi kerület
küldötte őt a parlamentbe képviselőjéül. A *Ti-*
sza-féle fuzió alkalmával Schvarcz is belépett a
szabadelvű pártba, melynek tagja volt 1894-ig,

midőn a budapesti egyetemen az ó-kori törté-
nelem rendes tanári állását elfoglalván, új kép-
viselőválasztásnak nem vetette magát alá. Par-
lamenti működése alatt a Ház közoktatásügyi
bizottságának hosszabb ideig elnöke volt. Ké-
sőbb a görög államintézményekkel foglalkozott
behatóbban, elannyira, hogy *Nerrlich*, a volt
világhírű klasszika-filológus állítása szerint
Schvarcz az volt a görög történelem felderíté-
sére, a mi *Mommsen* a rómainak. Lerombolta a
régirányt és önálló iskolát teremtett. Egymást
szakadatlan gyorsan követő műveit a világ leg-
első kritikái jelentették ki hézagpótlóknak.
Ugy magyarul, mint jóformán minden művelt
nyelven számos életrajz és ismertetés jelent
meg a kiváló tudósról, ki ma fejezte be szaka-
datlan munkásságban eltöltött életét.

A halálhír gyorsan elterjedt a fővárosban
és mindenütt élénk részvétet keltett. A tuda-
mány egyetem és a magyar tudományos aka-
adémia épületére kitűzték a gyászlobogót, a tu-
domány egyetem bölcsészeti kara pedig külön
gyászjelentést ad ki a halálesetről és babérko-
szorut helyez a ravatalra. Az egyetemi tanács
és az Egyetemi-kör is díszes babérkoszorút he-
lyeznek a ravatalra és az ifjuság az Egyetemi-
kör zászlója alatt testületileg vesz részt a te-
metésen. Az elhunyt tudóst ma délelőtt helyez-
ték ravatalra dolgozó szobájában. Halálát özve-
gye gyászolja. A temetés február 2-án, pénte-
ken délután lesz.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: *Tosca*, dráma; Tövölgyi Margit fellépté-
vel. (Páratlan bérletszünet.)

Péntek: Délután: *Szép Helena*, operette, Este: A
czigány, népszimű; Tövölgyi Margit fellépté-
vel. (Páratlan bérlet.)

Szombat: *Troubadour*, opera. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Délután: *Aranykakas*, bohózat. Este:
Büvös vadász, opera. (Páratlan bérlet.)

* **Otthon.** *Tövölgyi Margit* az „Otthon“ Mag-
dájában folytatta nálunk vendégszereplését,
mely a közönség nagy érdeklődését költötte
fel. A Magda alakítása magasabb nívón áll és
az erős drámai kitörésekben nyílt színen is
aratott tapsokat. A vendég sikerének jó részét
annak is köszönheté, hogy oly partnerek állot-
tak mellette, mint *Bácsné* (Francziska) *Mezey*
(Schwartz) *Harmath* (Mariska) *László* (lelkész)
Pethes (dr. Keller) kik mindannyian kiváló
tehetségeikkel a legjobbat nyújtották.

* **Tövölgyi Margit** második vendégszereplése
páratlan bérletszünetbe esik. A jegyeket *Tosca*
előadására a bérlőknek délig tartja fenn Gonda.
Az előadás iránt már ma is nagy volt az ér-
deklődés. A földszinti jegyek nagy részét el is
vitték, páholyok azonban csak csütörtök déltől
kaphatók, ha a páratlan bérlők addig ki nem
váltják. Sardon drámája, melynek idegizgató
jeleneteit olyan virtuozitással játszta mindig,
eddig csak is ott maradt a műsoron, a hol Tö-
völgyi szerepelt. Mikor Krecsányihoz szerző-
dött, ez el sem akarta hinni, hogy Aradon
aránylag rövid idő alatt tizszer nézték meg tőle
Toscát. A holnapi előadásban a művésznő párja
Scarpia szerepében *László Gyula* lesz.

* **Ujdonságok a színházban.** Az igazgatóság
megszerezte a *Napoleon öcsém* óriási sikert aratott
vígyszínházi bohózatot, s már tanulás alatt is
van, továbbá az *Asszonyok a kaszárnyá-*
ban című énekes bohóság, melyet Párisban több
mint háromszázszor adtak egymás után. Mind-
két darabra erősen készül a színtársulat.

* **A társulat betegei.** *Pintérné* már annyira
jobban van, hogy a jövő héten valószínűleg is-
mét föl fog léphetni. *Hegyesi Gyula* is miha-
marabb vissza tér a színpadra.

* **A cigány pénteken** este a czimszerepben
*Bács Károly*lyal kerül színre. Ebben *Tövölgyi Mar-*
git Rózsit játsza.

* **A Magyar Színház új igazgatója.** Buda-
pestről sürgönyzik: *Makó Lajos* temesvári szín-
igazgatót előnyös feltételek mellett meghívták
igazgatónak a *Magyar Színház*-hoz.

* **Dolmányi Aradon.** *Dohnányi Ernő*, a zse-
niális fiatal magyar komponista, az élő zong-
oraművészek egyik legnagyobbika — a mint
halljuk — a filharmonikusok egyik hangver-
senyével kapcsolatban valószínűleg játszani fog
Aradon. Ha Dolmányi, ki a magyar névnek
már egész Európában dicsőséget szerzett, Aradra
jő, igazi és nagy műélvezetben lesz részünk.

* **Nagyherceg, mint Hamlet.** A mint Szent-
Pétervárról táviratozzák, a czári udvar idei ün-
nepei között hat dísz-előadás foglalt helyet.
Ezen színelőadások között kétségtelenül a leg-
érdekesebb és legszenzációsabb egy *Hamlet*-
előadás lesz, melynek minden egyes szerepét
főrangú orosz amatőrök vállalták el. A czimsze-
repet *Konstantin* nagyherceg adja, kitől egyszer-
smint Hamlet-nek orosz fordítása is ered. *Kon-*
stantin nagyherceg kitűnő, finom lelkű poéta
hírében áll. A *Hamlet*-előadás január 30-án (fe-
bruár 11-én) tartatik meg. A darab kiállítására
és jelmezeire óriási összegeket fordítanak.

* **Renard-láz.** A bécsi udvari opera egyik leg-
első művésznője *Renard Mária*, kit a bécsi publi-
kum valósággal imádott. Egy *Kinsky* gróffal való
házassága miatt azonban ott hagyta az opera szin-
padát. Hétfőn bucsuzott *Carmen*-ben, mely szerepet
Lucca Paulina óta senki sem személyesítette jobban
ő nála. Ez alkalmából óriási ovációk vették körül
és pedig oly hatalmas méretben, melyhez hasonló
még eddig nem fordult elő az új bécsi operaházban.
Az előadás végén *Renard*-ot legalább 150-szor hív-
ták a lámpák elé. Künn az utcán pedig csak úgy
tudott hazamenedülni, hogy megigérte, miszerint
mindenkinek, ki őt holnap lakásában felkeresi, virá-
got és autogrammot ad. Virág és még autogramm
is a *Renard*-tól — ez kellett a bécsi népnek, nem
politikai nyugalom. Tényleg kedden reggel 8 órától
kezdve egész késő délutánig legalább 600 embernek
osztott ki virágot, babérlevelet és autogrammot a
bajos művésznő. Az a 200 autogrammos kártya
mit, a nagy forgalomra való tekintetből előkészített,
egy óra alatt úgy elkaptak, mintha torma virsli
lett volna. A késő délutáni órákban aztán, fél kez-
tyük, galotsnik, eltört esőernyők, gombok borították
be a művésznő lakásának lépcsőházát, annak jelölül,
hogy ott még nem rég iszonytató harc dult.

A transzváli háború.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 31.

A harctérről ma semmi hír. Elmaradt
még *Roberts* lordnak mindennapos távirata
is, a mely híven jelentette eddig, hogy a
„helyzet változatlan.“

Valóban a helyzet változatlan. Es ez
siralmas az angolokra nagyon. Ez a sab-
lónná kövesedett mondás mélyében olyan
katasztrófát jelez, mint az a másik his-
toriai multu mondat, a mely a *Sipka-szoros*
csendjét tudatta. Igen: Transzválban min-
den csendes és a helyzet változatlan.

Londonban beszélnek, hogy a parla-
menti vita eredménye az lesz, hogy a
kormány lemond. Állítólag *Roberts* lordot,
a délafrikai hadak ez idő szerint való
fővezérét bizza meg *Viktoria királyné* a
kabinet alakításával. A hír kissé különösen
hangzik, s mindenesetre megerősítésre
szorul.

Pretoriából levelet kapott egy nagy
angol lap a harci tudósítójától. Nem a
háboru véres küzdelmeit írja benne le,
hanem egy nyilatkozatot közöl, a melyet
Steyn, Oranje elnöke írt *Joubert* ezredes-
hez, hogy közölje katonáival.

Szól pedig ez az elnöki üzenet ilyen-
képen:

Tisztelt Uram és testvérem! Onnek és összes tisztjeinek, katonáik elé kell tárnai a tényt, hogy ha vissza akarjuk vivni jogainkat és nem akarjuk kiszolgáltatni országunkat az ellenségnek, el kell határozunk, hogy életünk kockáztatásával is erélyesen ellentállunk. Ha nem fogunk ingadozni, győzni fogunk, mert győznünk kell.

Az Ur megmutatta, hogy velünk vagy az ő kegyelme. Ha most vissza vonulnánk, az gyávaság volna. Eszrevettem, hogy egyes hadállásokat azért kellett elhagynunk, mert nem jártunk el közösen, együttes erővel és munkálkodással.

Korom meggátol, hogy fiaim mellé álljak én is a harcban, de így is el kell mondanom, hogy nem szabad feladnunk az országot, még ha mindannyiunk életébe kerülne is. Meg kell értetnünk a támadókkal, hogy mindhalálig ellentállunk.

Feltétlenül bizom abban, hogy a háborút az Uristen nevében jól meggondolt támadás után biztos győzelemmel fogjuk befejezni. Mert Jézus Krisztus mondta:

„A ki az életét meg akarja tartani, az veszítse el, de a ki el akarja veszíteni az igazságért, az tartsa meg.”

Evvel a nyilatkozattal indulnak a burok az új küzdelmek elé. Isten nevével, a kit imádva vívták ki eddigi nagy diadalaikat. Az angolok sok ezer embert elveszítettek az eddigi csatákon, a burok százakat siratnak csak. Talizmánjuk van a vérontó küzdelmekben: az ügyük igazsága. És Jézus mondta: a ki életét el akarja veszíteni az igazságért, az tartsa meg.

Az angol parlament új milliárdokat szavaz most meg a háborúra. A buroknak elég lesz az új küzdelemre a bibliának ez az egy mondata.

Jászai Mari Berlinbe megy.

— Az Aradi Bózlóny távirati értesülése. —

Arad, január 31.

Keglevich grófnak sikerült elérni azt, a mit a külföld színházi emberei a legfényesebb ajánlatokkal sem tudtak kieszközölni: *Jászai Marit a német színpadra kergette.*

Márcziusban lejár Jászai szerződése a Nemzetivel és ekkor megszűnik a *Nemzeti tagja lenni*. Ebben a pillanatban elképzelni sem tudjuk, hogyan lesz ez lehetséges. Keglevich gróf nélkül a Nemzeti Színház maradhatna, a mi ma — mássá sajnos a gróf nem tette — de Jászaival olyan oszlopa törik ki a színháznak, a melynek helyén leszakadhat az egész építmény. Evek óta szoktatott hozzá hennünket, közönséget a Nemzeti Színház igazgatósága, hogy Jászai nélkül próbáljuk elképzelni az ő színházát: évek óta új szerepet nem adtak neki, régi szerepeiben nem játszották — de Jászait feledni nem lehet.

Nem a pénz az oka, hogy Jászai megy. Ha igaz az, a mire a hivatalos értesítés hivatkozik, hogy a Nemzeti anyagi romlás előtt áll, ezért kell leszállítani mindenki fizetését, tehát Jászaiét is, ez sem teszi ugyan helyessé az intendatura eljárását, de nem adott volna okot a szakításra, csak dolgot adtak volna a művésznőnek, teret tehetsége érvényesítésére. Ő dolgozott volna kevesebb fizetésért is. Mert ő nem hivatalnok, mint legtöbben a Nemzetinél, a ki a fizetésért örömet tétlenkedik, hanem művész vér, a kinek a művészi munka az élete.

A dolog befejezettnek látszik. *Keglevich* és *Jászai* nem békülnek többé meg. Valamelyikük távozik okvetlenül. Hisszük, hogy nem *Jászai*. Ő neki még van hivatása a Nemzeti színháznál.

Tudósítónk felkerest. *Jászai* Marit, hogy felvilágosítást kérjen tőle erről a dologról. A művésznő így beszélt:

— Mindenekelőtt egy tévedést kell helyreigazitanom. Ez az, hogy nagyon tévedett *Keglevich* gróf intendáns, mikor azt a hódolatot és hozsannát, a melylyel a színház élére való visszatérésekor én őt üdvözöltem, a saját személye javára könyvelte. Feltétlenül tiltakozom ez ellen. Nem személyének, hanem állásának szólott az, a melytől szebb jövő megvalósítását reméltem.

De *Keglevich* gróf olyan, mint egy XII. századbeli olygarcha: feltétlen hódolatot követel. *Hat év óta nem kaptam szerepet*. Eleinte kértem, adjanak munkát, majd türelmem elfogyott és követelni kezdtem. Ekkor életfogytig tartó szerződést akartak adni. De hát kell-e ez nekem? *Nekem munka kellett*, ismétlem, munka. Ők ellenben megunták sürgetéseimet, jó akaratomat, jó tanácsaimat, — és azt az ismeretes levelet írták.

Roszsabb ez, mint ha kidobtak volna. Mert ha egyszerűen kidobnak, arra magyarázom, hogy nem használhatnak, de így tudomra adják: — *Maradhatsz, de nem kellesz*.

Ez a jutalmam önzetlenségemért. Körülbelül tíz év előtt a bécsi *Burg*-színházhoz hívtak a beteg *Wolter* helyébe. Fényes ajánlattal csalogattak és kilátásba helyezték, hogy egy esztendőre teljes fizetéssel Hannoverbe küldenek a német kiejtés alaposabb elsajátítása végett, s azután jöhetnek a Burgba. A fizetésem kétszer annyi lett volna, mint a mit a Nemzetinél kaptam. De én *hallani sem akartam erről, mert a magyar művészetnek akartam szentelni életemet*.

Megkaptam érte a jutalmamat. Szerződettek tehetségtelen kezdőket és engem elkergettek. Nos hát *ez elvégeztetett. Én Keglevich gróffal együtt nem működhetem, bármilyen ajánlatot tenne a megegyezésre*. Örökös torzsalkodás lenne közöttünk s'ez nem válnék előnyére a szegény Nemzetinek.

Célom, hogy *társaságot szervezek és kimegyek okvetlenül Berlinbe*. Eljátszom ott legkedvesebb szerepeimet: *Electrát, Medeát, az Ott-hon Magdáját*. Nem szorultam kegyelem kenyérre, megélek majd a magam emberségéből.

Igy *Jászai*.

A színházi intendatura a következő kijelentésekkel igyekszik magát kimenteni.

Jászai Marival szemben *Keglevich* gróf mindenkor kiváló előzékenységgel járt el. Márcziusban lejár *Jászai* szerződése és *Festetich* igazgató s az intendatura hajlandó szerződését megújítani, úgy, hogy fizetése jövőre 12000 korona legyen, a mihez 4000 korona személyi pótlék járulna, vagyis összes fizetése 16000 korona lenne. A színház anyagi bajokkal küzd, a régi fizetések pedig oly enormisak, hogy minden tag fizetését redukálni kellett. Kivételesen *Jászai* sem lehetett arról, hogy a szerződés három évre szóljon, az igazgató levelében említés sem volt.

Igy az intendatura.

Bizonyos pedig mindezekből az, hogy *Jászai*val esztendőnk óta méltatlanul bánik a Nemzeti színház, bizonyos az, hogy a legnagyobb magyar művésznőt a magyar színpadról szándékosan idegenre szorította az az intendatura, a melynek hivatása a magyar színművészet nagyra nevelése.

Lelketlenül és lelkiismeret nélkül végzi ezt a hivatását, az bizonyos.

Jászai már érintkezésbe lépett egy berlini impresszárióval.

Jászai Mari — mint budapesti tudósítónk távirja — *Keglevich* István gróf intendánshoz ma a következő levelet intézte:

Vettem ama bizonyos szerződötési ajánlatot tartalmazó január 27-én kelt levelet. Az öné; mert bár az aláírás *Festetich* grófé, de a levél tényleg az öné. Erre a levélre indítva érzem magamat ezen az uton válaszolni a következőket.

Ez a megalázó szerződötési ajánlat reám nézve, hála istennek, tárgyaltalan, mert a *Nemzeti Színház*-nál uralkodó viszonyok engem már előbb arra a komolyan megfontolt elhatározásra kényszerítettek, hogy a művészeti pangás légköréből más, *aktív munkát* nyújtó működési térre kívánkozzam. Ennek folytán én már ez évi január 18-án *más színházhoz szerződtem* el és hogy helyesen cselekedtem, erre nézve nem kell nekem erősebb bizonyíték, mint az a mindenképen jellemző levél, a mely kegyelmesség ajánlatát tartalmazza és a mely gondolkodása módját előttem és most már mindazok előtt, a kik ügyünk iránt érdeklődnek, nyilvánvalóvá teszi.

Teljes tisztelettel:

Budapest, 1900. január 31.

Jászai Mari.

A szabadelvűpártban ma este nagy volt a felháborodás az intendáns eljárása miatt. *Jászai* hir szerint — egyelőre a *Vigszínház*-hoz szerződött 25,000 koronáért, bár ezt egy héttel ezelőtti nyilatkozatában tagadta. Más hírek szerint *Jászai* a *Magyar Színház*-ba megy, de ez alaptalan.

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

Február 1. Tanítók táncmultsága (Polgári fiúiskola díszterem.) — A kisjenő-erdőhegyi kaszinó táncestélye.

Február 2. A posta- és táviráda altisztek táncmultsága (Központi szálló.)

Február 3. A helyőrségi tisztikar táncvizsgálma 1/2 10 órakor (Fehér Kereszt.) — Az aradi hivataloszolgák betegsegélyző- és temetkezési egyesületének táncvizsgálma (Vadember.) — A lippei állami, polgári és felső kereskedelmi iskolák hangversenyyel egybekötött táncestélye (József főherczeg szálló.) — Az új-arad-zsigmondházi önkényes tüzoltó-egylet álarozsóbálja (Martini sörcsarnok.) — Az aradi kereskedők körének házi estélye (Szabadsátság 17.) — A Meteor kerékpárklub házi estélye (Kass vendéglő.)

Február 4. Az aradi mészáros és hentes ifjuság táncvizsgálma (Központi szálló.) — A közműves-, kőfaragó- és kőterítő betegsegélyző- és temetkezési egyesület táncvizsgálma (Krispin-terem.)

Február 7. A filharmonikusok házi estélye (Polgári fiúiskola.)

Február 10. Az aradi székely asztaltársaság táncvizsgálma (Vadember.) — Az aradi kerékpárklub hangversenyyel egybekötött táncvizsgálma (Kass-vendéglő.) — A pankotai önkéntes tüzoltókár táncvizsgálma (Fehér Kereszt.) — A gurahonczai kaszinó-egylet táncvizsgálma (Hungária szálló.)

Február 11. Az aradi szabómunkások táncvizsgálma (Központi szálló.)

Február 17. Mükedvelő-előadás, utána társas vacsora és tánc a várbeli tiszti kaszinóban 8 órakor.

Február 18. A m. kir. államvasutak altiszti körének táncvizsgálma (Központi szálló.)

Február 24. Alarozsóbál Uj-Aradon.

Február 27. Ronacher-estély a várbeli tiszti kaszinóban 1/2 9 órakor.

Katonatisztek bálja.

— A helyőrségi táncvizgalom. —

Előkelő multság színhelye lesz szombat este a *Fehér Kereszt* nagyterme. Az aradi helyőrségi tisztikar tartja ott a bálját, a melyen két zenekar fog játszani és felelevenítik a kottiliót is.

Katonatiszti bál! Kell-e annak reklám?

Nem, kétszer nem! Hiszen a katonatisztek a kerek föld legelső tánczosai és mikor arról van szó, hogy az ő báljuk vendégei kellemesen érezzék magukat, mindent elkövetnek.

Bájos tánczosnőkkel tánczolnak kora estétől késő virradatig, tánczolnak bámulatra méltó kitartással. És a tiszti báloknak az az

előnyük van minden más multság fölött, hogy abba szívesen mennek a mamák is.

Nagy sor az egész este ott ülni a bálteremben és csak nézni, hogy mint mulatnak mások. Nem is csoda aztán, ha úgy hajnal felé egyik-másik mama kimerülve egy-egy pillanatra lehunyja a szemét.

No, a tisztai bálon ez nem fordulhat elő.

Katonatiszti-tánczestélyek, bálók mindig voltak, (hiszen Ádám is egy katonatiszti bálban lett szerelmes Évába) és nincs, nem is lehet egyetlen mama sem, a kit valami édes emlék ne füzne egy régi multságához.

Hát ezek az emlékek mind-mind felujlanak majd, ez teszi élénkké a máskor kissé szórakozott édes jó anyákat és a mikor tündérszép leányaik kipirult arczezal járnak a szupé-csárdást, ők is kipirosodnak a régi emlékek édes varázsa alatt.

És mulatnak a papák is.

Elvégre nem mi találtuk ki, azt mondják, egy nagyon okos ember mondta: a „katonatiszti minden lehet“ és a papák, a kik talán egy kissé sokalják a toillettek borsos árát, ezt az aranymondást odaértelmezik: a „katonatiszti pedig férj is lehet.“

Hogy azonban a bált rendezők is jól mulassanak, ahhoz meg az szükséges, hogy a bál minél látogatottabb legyen.

Bizton reméljük, úgy lesz s a farsangban a katonatisztek bálja az egész farsang legsikerültebb báljai közé fog sorakozni.

(—) **Tanítóbal.** A közönség körében megnyilatkozó érdeklődésből kifolyólag a holnapi, csütörtöki tanítóbal a legfényesebb sikerünek ígérkezik. A rendezőség lapunk útján azon kéressel fordul a közönséghez, miszerint kegyeskedjék tekintetbe venni, hogy a hangverseny pontban *nyolcz órakor* kezdődik. A pénztárnál való torlódás kikerülése végett belépőjegyek a holnapi napon d. e. 8—12-ig és d. u. 2—5-ig a templom-utcai fiúiskolában *Szilágyi György*-nél kaphatók.

(=) **A kerékpárklub estélye.** Az aradi kerékpárklub február 10-iki házi multságára most küldték szét a meghívókat. A program szerint az estélyen több tréfás hangverseny, multságos jelenetek, zeneszámok és egy „háromnegyed óra alatt eljátszható 5 felvonásos dráma“ kerülnek előadásra. A multság a Kassavendéglőben lesz.

Nagy katasztrófa Budapesten.

(Összeütközött villamos kocsik.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 31.

Végzetes katasztrófa történt ma délelőtt a fővárosban. A promontori uton két villamos kocsi összeütközött. **Huszonhét ember megsebesült, köztük heten életveszélyesen. Az áldozatok közül egy rögtön meghalt, másik pedig a halállal vívódik.** A villamos kocsik pozdorjává zuzódtak; vérel van borítva a katasztrófa egész színhelye s az összetörött kicsirészek minden darabja.

A nagy katasztrófáról a következő távirati tudósítást vettük:

A katasztrófa színhelye.

A budafoki villamos vasuti vonalat, mely Promontor állomástól a Ferencz József-híd budai fejiéig közlekedik, a múlt nyáron adták át a forgalomnak. A vasut egy *vágányra* van ugyan berendezve, de élénk közlekedést közvetít, mert sok kis hivatalnok és főleg munkás jár be vele naponkint a fővárosba a közeli falvakból, a hol olcsóbb az élet, mint Budapesten.

Ez a vágány a fehérvári uton halad keresztül. Helyenkint váltók és kitérők vannak a pályatestbe beágyazva, hogy a szemben közlekedő villamos kocsik kitérhessenek s így könnyebben lebonyolittassék az oda-vissza való forgalom. Ilyen váltó van a külső fehérvári-ut torkolatánál is, a hol, hogy baj ne essék, szigoru utasítást kaptak a kocsivezetők, hogy a *kitérőnél okvetlenül várják meg egymást* és a mint a kocsi elhaladt a kitérésből, folyton csengessen még nappal is, este pedig lámpafénnyel jelezze magát.

A külső fehérvári-uti kitérő tehát meglehetősen veszélyes hely, azért adott a részvénytársulat igazgatósága oly szigoru utasítást a kalauzoknak. És éppen ezen a helyen történt meg ma délelőtt a nagy veszedelem.

Katasztrófa előtt.

Fél 11 óra tájban még sűrű köd ülte meg a főváros környékét, úgy, hogy alig lehetett néhány lépésnyire előre látni. Ebben a sűrű, vastag ködben a mondott időben teljes erővel közeledett a Budafok felől jövő villamos.

A kocsivezető, amint a külső fehérvári-uti kitérő közelébe ért, az előírás szerint folyton és erősen csengetett s így haladt át a váltón a kocsi, amelyben *nyolczan* ültek. A kocsivezető folyton előre meresztette a szeméit és egy pillanatig nem szünetelt a jellel, mert látni egyáltalán képtelenség volt a ködtől.

Ugyanakkor a Promontor felőli irányból megvillant egy gyenge, veres fény, mely alig láthatólag szűrődött át a ködteli levegőn. A budafoki kocsi már vagy két méterrel túlhaladta ekkor a kitérőt és ráfordult a rendes, egy sinpárból álló pályatestre. A kocsivezető nem vette észre a gyenge fényt, csak akkor, mikor a *szemközti jövő kocsi már ugyszólván a közvetlen közelében volt.*

Alig *harmicz lépés* választotta el egymástól a két, szemközti haladó villamost. A budafoki kocsi vezetője kővé meredten pillantotta meg a mind jobban kibontakozó veres fényt, a veszedelem közeli jelét. Teljes erejéből fekezni kezdett, úgy, hogy *a fékje eltörött.*

A promontori kocsin is észrevették már ekkor a fenyegető katasztrófát. Ott is fékeztek, csengettek, kiabáltak, de hiába; a két kocsi *irtózatossal robajjal, ellenállás nélkül rohant egymásnak . . .*

Az összeütközés.

A következő perczben az elkerülhetlen katasztrófa megtörtént: *a két kocsi egymásba furódott s óriási zajjal, recsegéssel, ropogással összetört.*

A budafoki kocsi féloldalra dőlt s aztán lezuhant a pályatest mellé. A promontori, a mely *zsufolásig tele volt utasokkal*, összeroncsolódott s recsegve bukott össze.

Kimondhatlan zaj és láрма riasztotta fel a környék lakosait, a kik fejvesztve rohantak a katasztrófa színhelyére. A vasdarabok ropogtak, a két kocsi ablakai csörömpölve törtek millió darabkára.

Irtózatossal jajveszékélés, sirás, kiabálás hallatszott ki a felismerhetlenségig összemorzsolott tömkelegből, melyben vagy *ötven ember küzködött életéért.* A behorpadt ajtók, a benyomott oldalfalak, az ablakokból kihulló üvegek összevérezték az utasokat, kiknek sorából elhalóan szűrődik ki az összeütközés következtében életveszélyesen, vagy nagyon súlyosan megsebesültek segélykiáltása . . .

Rémes kép tárult az összeverődött, óriási tömeg szeméi elé. Vér és vér volt minden. Fogalmat sem alkothattak arról,

hányan szorultak be a két összetörött kocsiába és hogy élnek még, vagy holtak-e már a szerencsétlenek.

A halott és a sebesültek.

A katasztrófa színelén a fehérvári-ut lakói nyujtották az első segélyt. Nagy ügygyel-bajjal kihúzták a romhalmazból azokat, a kikhez hozzáférhettek s a sáros földre fektetve őket, fehérműveikből kitépett ruhadarabokkal a sebeit bekötötték. Egy asszony a sok vér s a nehézség miatt elájult, eszméletlenül vitték a lakására. Rosszul lettek a rémes látománytól többen is.

Csakhamar felhallatszott a mentők csilingelése, a kik négy kocsival vágattak ki általában a külső-fehérvári-uti kitérőhöz. Nagy szükség volt ott rájuk, volt munka annyi, hogy alig győzték.

Széjjelbontották az összemorzsolott két kocsi törmelékeit s kiemelték az oda beszorultakat. Legelsőbben a halálosan megsebesülteket vették ápolás alá. Egynek már késő volt a segély: **Fiát Jánost holtan szedték ki a romokból.** Feje, melle, bordája össze volt zuzva; alig bírták megállapítani a személyazonosságát.

Egy másik emberben is alig volt már élet. **Folta László budafoki állomásfőnök** volt ez, a kit *haldokolva* szállítottak az állomási épületbe. O is borzasztóan össze van törve. A körülállóknak meghűlt a vér, midőn kinos hörgését hallották, s összezuzott, vérbe fűrösztött testét látták. A szerencsétlen állomásfőnök életbentartásához alig van remény.

A mentők konstatálták, hogy összesen *huszonheten sebesültek meg. Heten halálosan, hatan életveszélyesen*, a többi is elég súlyosan. Ep kézzel-lábbal alig került ki egy is az irtózatossal összeütközésből. Husznál több azok száma, kik a vas- és üvegszilánkoktól könnyebb sérülést kaptak és első segélynyújtás után saját lábukon távozhattak a nem mindennapi katasztrófa rémes színhelyéről.

A súlyosan megsebesülteket — kik jobbára hivatalnokok, tanulók és munkásemberek, közöttük két rendőr — a mentők beszállították a Rókus-kórházba.

Az eltűnt fékező.

Késő délután a főkapitánysági épületből rendőri bizottság ment ki a veszedelem színhelyére, megajteni a helyszíni szemlét és megállapítani, ki a felelős az összeütközésért.

Varga, az egyik fékező, a katasztrófa színhelyéről eltűnt. Ő volt az, a ki legelőször észrevette a bajt s kétségbeesésében a fékezőt eltörte. Állítólag az utolsó pillanatban leugrott a kocsiról és *megszökött.* Délután ismerősei a Duna partján látták sétálni, családja mit sem tud róla. Azt hiszik, kétségbeesésében a *Dunába ölte magát.*

A szerencsétlenség híre délben terjedt el a fővárosban. A kíváncsiak egész tömege vándorolt ki a színhelyre, hol még ott feküdt a két összetörött kocsi, tele vérel . . .

A közlekedés a katasztrófa színhelyén most álszállással történik.

HIREK.

Stefánia elismerése.

— Kitüntetett aradi orvos. —

Városunkban nem régen alakult meg a Fehér Kereszt Országos Lelenczház Egyesület fiókja, melynek rövid idő alatt nagyszámu pártolói, ügybuzgó munkásai akadtak, úgy, hogy a megalapítással ugyszólván egyidejűleg teljes mérvben megkezdhetette működését a nemes intézmény.

Hogy ez így történhetett, abban legfőbb

része van *Leitner* Ernő dr.-nak, az aradi fiókintézet igazgató orvosának. Munkásságáért, lelkes agitációjáért most szép kitüntetésben részesült. *Stefánia* özvegy trónörökösne, az egyesület fővédasszonya elismerő *diszoklevelet* küldött neki, melyet sajátkezüleg alá is írt. Az értékes irat szövege szószerint a következő:

Én *Stefánia*, ausztriai császári és magyar királyi főhercegnő, özvegy trónörökösne, a Fehér Kereszt Országos Lelenceház Egyesület fővédasszonya, figyelembe véve nagyságos dr. *Leitner Ernő* igazgató-orvos urnak, a nevezett emberbaráti és hazafias egyesület körül szerzett, nekem tudomásomra jutott kiváló érdemeit, ezek méltó elismerésül és a jövőre való buzdításul ezen diszokmánynak kiadását, elrendeltem és ezt sajátkezü aláírással láttam el.

Kelt Bécsben, 1900. január hó 11.

Stephanie, s. k.

A diszokmány nagy alaku kartonlap, melynek sárga alapjára diszes betűkkel van nyomva a szöveg. Az okmány felső részén van a jótékonyt jelentő kereszt, míg a karton egyik oldalát *Morelli Gusztáv* fametszése, egy hatalmas pálmacsokor díszíti, jelképes rajzzal közepén. A képen urihölgy látható, amint szeretetteljes gyöngédséggel közeledik egy kis gyermek felé, kit egy nagykendős, szegény asszony tart.

Az okmány alján van a főhercegnő fekete pecsétje, fölötte pedig, ami az egész dolgot legbecsesebbé teszi: sajátkezü aláírása, bámulatosan erőteljes, határozott vonásokban.

— *Stefánia főhercegnő* asszony küszöbön álló házasságáról ma a következő táviratot vettük: *Lónyai Elemér* gróf Bécsben egy hét óta naponként érkezik *Stefánia* főhercegnő asszony főudvarmesterével.

— *Borsos Lajos* ünneplése. A *gurahonczai* körjegyzőségbe tartozó községek lakossága meleg ovációban részesítette *Borsos Lajos* jegyzőt legfelsőbb helyről történt kitüntetésé alkalomból. *Magier Traján* szaturói gör. kel. román lelkész vezetése alatt az összes lelkészek és tanítók testületileg megjelentek *Borsos*nál s őt lelkes beszéddel üdvözölték. *Magier* kiemelte az ünneplést jegyző érdemeit, ki 32 év óta általános tisztelet és szeretetben álló szellemi vezetője a jegyzősége alá tartozó községeknek, a ki szép példát ad arra, miképp lehet és kell a hivatali kötelességeket a társadalmi élet követelményeivel összeegyeztetni s a ki nehéz állásában nemzetiségi különbség nélkül meg tudja magát mindenkitől szerettetni. Sajnálattal fejezte ki végül, hogy a kitüntetés nem a megérdemelt, mert *Borsos*, a ki közel 40 évet töltött nehéz körhivatalban, az ezüst érdemkeresztnél magasabb kitüntetésre lett volna méltó. *Borsos Lajos* meghatva mondott köszönetet a küldöttség vezetőjének a lakosság nevében is hangoztatott szép szavakért. Csak arra hivatkozott, hogy ő mindig kötelességét teljesíti, a mi nem érdem, de igen természetes folyománya hivatalának. Kérte a megjelenteket, tartsák meg őt szeretetükben továbbra is. A tisztelgők lelkes éljenzés és szerencsekívánatok közt távoztak.

— A gáji orvosi állás betöltése ügyével foglalkozott a város egészségügyi bizottsága ma délutáni ülésén. A bizottság, melynek elnöke *Kabdebó János* dr. volt, az állásra jelentkező *Kilencz pályázó* nevével kivétel nélkül a főispán elé terjesztette, miután azok a törvényszabta kvalifikációval bírnak. Az új orvost a főispán fogja kinevezni. Az elnökön kívül jelen voltak az ülésen. *Posgay Lajos* dr. főorvos, *Schuszter Illés* dr., *Tisch Mór* dr., *Leitner Ernő* dr., *Ottvös Dániel* dr., *Issekutz László* dr. orvosok, *Fényes*

Dezso, továbbá *Varga János* és *Engel Ármin* állatorvosok.

— Az ügyvédi kamarai titkárválasztáshoz. Az ügyvédi kamara közgyűléséről hozott tudósításunk kiegészítéseképpen közöljük, hogy *Avarfy* Ferencz ügyvéd a közgyűlést megelőzőleg három nappal a kamara elnökéhez intézett levelében kijelentette, hogy a kamara titkári állásra nem reflektál, és ezen kijelentését, az elnök a közgyűlésnek be is jelentette. A választás megejtése alkalmával a reá adott szavazatok a vidéki tagok által levélben adtak be, miután azok a visszalépésről tudomásul nem bírtak.

— A katolikus autonomia. A katolikus autonomia szervezésére összehívott kongresszus ma délelőtt 11 órakor tartotta első nyilvános tanácskozását a főrendiház üléstermében. A meghívottak igen nagy számmal jelentek meg. A püspökök csaknem teljes számmal eljöttek, rajtuk kívül is sok pap volt jelen. Az elnöki széket *Vasary* Kolos hercegecsék foglalta el, mellette, mint világi elnök, *Szápáry* Gyula gróf ült. Az elnöki megnyitó után a tanácskozás idejét úgy állapították meg, hogy 11 órától 2-ig tartson. Több rendbeli bejelentés után *Hoványi* Gyula, a 27-es bizottság többségi véleményének előadója terjesztette elő a többség javaslatát. Utána *Gyórfy* Gyula a kisebbségi véleményt adta elő indokolás kíséretében. Többen szólottak ezután hozzá a kérdéshez, mindkét előadói javaslat rendelkezéseit kritizálván. Két órakor a tanácskozás folytatását holnapra halasztották.

— Egy sorozat szentesi affér. A *Csongrád-megyei Ellenzék*, *Sima* Ferencznek Szentesen megjelenő lapja néhány nap előtt — mint megirtuk volt — *Vadnay* Andor főispán aláírásával egy levelet közölt, amely a választási elnöknek szóló utasításokat tartalmazott a választás vezetésére nézve. — A főispán ezt a levelet megjelenése után az összes lapokban táviratilag hamisnak jelentette ki, hozzá tévén, hogy neki teljesen mindegy, akár *Dienes*, akár *Molnár* lesz Szentesen függetlenségi párti képviselő. A nyilatkozatért *Gálfy* Sándor szerkesztő provokáltatta *Vadnay*t, aki segédjeiül *Hentaller* Lajost és *Gajári* Odónt nevezte meg. Ezek kijelentették egy felükhöz intézett levélben, hogy miután *Gálfy* hamisított levelet közölt a főispán nevében, nem engedhetik, hogy avval megverekedjék. Ezért a nyilatkozatért *Gálfy* ma táviratilag provokálta *Gajári* Odónt, aki *Münnich* Aurélt és *Pulszky* Ágostont bizta meg az ügy elintézésével. Ezek nyilatkozatot állítottak ki, hogy a fenforgó körülmények között nem engedik meg az ügy lovagias utratelését, s felüket mindaddig nem engedik *Gálfy*val megverekedni, amíg meg nem csófolja *Vadnay*nak azt az állítását, hogy a levél, melyet a Csongrád-megyei Ellenzékben közölt, az ő hamisítványa. — Nincs már most egyéb hátra, minthogy *Gálfy* ezeket a segédeket is provokálja, ezek részéről is egyoldalú nyilatkozattal intézzék el az ő segédek az ügyet, azokat is provokálják, — el a végtelenig.

— Pénzügyigazgatóból közigazgatási bíró. Mint a nagyváradi lapok jelentik, *Papp* Miklós ottani pénzügyigazgatót legközelebb közigazgatási bíróvá nevezik ki.

— *Krivány* napja. Ezentul minden hónap utolsó napján *Krivány* Jánossal foglalkozik az aradi törvényszék büntető tanácsa. Erre az új büntető törvény ad okot, melynek értelmében minden hónapban tanácskoznak a felett, hogy a vizsgálati fogságot fentartsák-e továbbra is. Ebben az ügyben ma tanácskozott a tanács és természetesen nem bocsátotta *Krivány*t szabadlábra. Az ítéletben megnyugodott *Krivány*, ki ugylátszik belátta, hogy a vizsgálati fogság kellemetlenségétől nem szabadulhat meg olyan könnyen, mint nemrég felebbezése alkalmával hitte. Mikor kihirdették előtte az ítéletet, el is

kedélyeskedett. Mosolyogva mesélte, hogy a két nap előtti földrengés alkalmával mennyire félt, hogy rászakad a fogház épülete.

— A makói polgármester fegyelmi ügye. A belügyminiszter a *Szell* György makói polgármester ellen indított fegyelmi ügyben a következő leiratot intézte ma Csanádmegye közigazgatási bizottságához:

A közigazgatási bizottságnak múlt évi december hó 13-án 1930. sz. a. hozott határozatát, melylyel a vármegye alispánjának 18565/899. sz. a. hozott azon határozata, mely szerint a *Szell* György Makó városi polgármester ellen megindított fegyelmi vizsgálat vezetését továbbra is dr. *Návay* Lajos vármegyei főjegyzőre bizta, a nevezett polgármester felebbezésének elutasításával helybenhagyott, s egyuttal a mennyiben a felebbezésben felhozott kifejezések és gyanúsítások az 1878. évi V. t.-cz. 260. illetve 227. §-ába ütköző vétkes cselekményt foglalnak magukban, az iratok a szegedi kir. ügyészséghez áttétetni rendeltettek, *Szell* György polgármester felebbezése folytán felülvizsgálat alá vevén: azt a felebbezés elutasításával inkább fogva helyben hagyom.

Miről a közigazgatási bizottságot múlt évi december hó 13-ról 2042. sz. a. folyó évi január hó 10-éről 30. sz. a. kelt jelentése csatolmányainak visszaküldése mellett értesitem. Budapest, 1900. évi január hó 25-én.

A miniszter helyett:

Jakabffy s. k. államtitkár.

— Házasság. *Klein* Emánuel galsai kereskedő február 6-án köt házasságot Aradon *Friedman* Katicza kisasszonnyal, *Weisz* Adolf aradi lakos nevelő leányával.

— A mértékhitelítés államosítása. A kereskedelemügyi miniszter értesítést küldött *Aradvárosának*, hogy a mértékhitelítés intézményét államosítani akarja. A törvényhatóságokat felszólította a miniszter, hogy amennyiben a mértékhitelítési jogot bérbe adta, mondjon fel. Aradot ez utóbbi nem érinti, mert a mértékhitelítést a város házilag kezeli.

— Az áruló százados — örült. Megirtuk, hogy *Kojcic* nyugalmazott századost hazárulás vádja miatt letartóztatták. A nagy feltűnést keltett esetről a következőket táviratozzák nekünk Prágából: *Kojcic* nyugalmazott századost, kit kémkedés vádja miatt tartóztattak le, *Pick* Arnold orvostanár véleménye alapján elmebajosnak nyilvánították. *Kojcic* a Győrött állomásozó 19-ik gyalogezredben szolgált.

— *Árad a Maros*. *Árviz* veszélye fenyegeti *Marosvásárhelyt* Ugyanis N.-E. nye község „*Libáncs*“ határterésben magas jéghegyek vannak, melyeknek szétrobbantása azért veszélyes, mert úgy a szentgyörgyi, mint a marosvásárhelyi gátak elszakíthatnának a nagy víz és jögtömeg által.

— A belga király szembaja. A makacs szembaj, mely már huzamosabb idő óta gyötri *Lipót* belga királyt, még mindig nem javult meg. Az erősebb napvilágot nem tartja ki a beteg szem, úgy, hogy *Lipót* király már napok óta nem mozdulhat ki a laekeni kastély egy erősen befüggönyözött szobájából.

— Új estilap a fővárosban. Említettük, hogy február 1-én *Magyar Szó* czímen új estilap indul meg a fővárosban. A lap részvénytársaságának igazgató-elnöke *Kende* Zsigmond, a *Magyar Újság* volt szerkesztője, a szerkesztőség pedig — mint budapesti tudósítónk jelenti — a következőképp alakult meg: szerkesztő: *Pály* Ede dr.; főmunkatárs: *Kóbor* Tamás; országgyűlés, színház és tárczarovat vezetője: *Szólósy* Zsigmond; kritikus: *Palágyi* Menyhért; segédszerkesztő: *Sándor* Tivadar; törvényszéki rovatvezető: *Zöldi* Márton; bécsi telefon: *Mezőfi* Vilmos; közigazdaság: *Szalai* Béla; ujdonság: *Hervay* Frigyes. A munkatársak közül *Sándor* Tivadar és *Szalai* Béla a *Pesti Napló* munkatársai, *Szólósy* Zsigmond pedig a *Magyar Nemzet* szerkesztőségéből lépett át az új laphoz. Illetékes helyről vett értesülés szerint

az új lappal *Tiszák* semmiféle összeköttetésben nincsenek.

— **A szén.** A m. kir. államvasutak igazgatóságától a következő értesítést vettük:

A lapokban megjelent azon közleménnyel szemben, mintba a magy. kir. államvasutak igazgatósága eddigelé 3500 kocsi *köszönet kölcsönzött volna* a cs. kir. osztrák államvasutaknak, kinyilatkoztatjuk, hogy sem az osztrák államvasutaknak, sem más vállalatnak készletünkől köszönet sem kölcsön, sem pénzért egyáltalán nem adunk és adni nem is szándékozunk, miután a fenförgő viszonyok között, *saját szükségletünket is nehézséggel szerezhetjük be.*

Párisból táviratozzák: A közmunkaügyi miniszter, tekintettel a fenyegető közhíányra, megkérte a hadügyminisztert, hogy szabadságot adjon a katonai szolgálatban levő bányamunkásokat.

— **Két átirat.** Többször tárgyalt ügyekben küldött átiratot *Zólyom megye* törvényhatósága *Aradvárosához.* Egyik átirata a magyar iparpartólásáról, a másik pedig a kvóta felemelése elleni tiltakozásról hozott közgyűlési határozat, melyeket partolás és hozzájárulás végett küld meg Aradnak.

— **Guérin a fogságban.** Jules Guérin nagyon jól érzi magát clairveaux-i börtönében. Két szobát bocsátottak rendelkezésére, amelyek közül az egyiket ebédlőnek, a másikat hálószobának használja. Ebédlője virágokkal van díszítve, a falakon a *Chabrol-vár* fotográfiái fügnek, barátai és rokonai arcképeinek társaságában. Hálószobája eleganciával van berendezve. Az összes butorokat Párisból hozatta. A híres antizemita párisi napilapokat olvas, ir, cigarettákat szí, pipál és séta. Naponként 10.000 lépést tesz a clairveaux-i fogház udvarán. Nagy gondja van arra, hogy a nyugalom miatt tulságosan el ne hizzék.

— **Halálozások.** Nagy Lászlóné, szül. Poé Mária élete 42-ik, házassága 11-ik évében tegnap este elhunyt. Holttestét Soborsinba szállították, a hol holnap d. u. 3 óraker fogják eltemetni.

Özv. *Krausz* Jakabné fájdalomtelt szívvel jelenti, hogy férje *Krausz* Jakab, január 30-án, délután 5 és fél óraker. életének 72-ik évében, hosszú szenvedés után elhunyt. Halálát gyermekei és kiterjedt családja gyászolja. A közbecsülésben élt férfiú hült tetemei folyó évi február hó 1-én, délután 2 óraker fognak a halottas házból: Arad-Vár, a helybeli izr. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Komma Iluska halálát tudatja egy másik gyászlap. Az élte 10-ik évében elhunyt leánykát holnap délután 1 óraker fogják temetni a Török Gábor-utca 22-ik számú házból.

A mai napon elhunytak még Aradon *Vidák* Szilárd 46 éves dohánygyári hivatalosolga, *Quaszintsa* András 44 éves kőművesmester, *Molnár* Gyula 18 éves kártyossegéd, *Gantner* Jánosné, waggongyári lakatos neje, 27 éves, *Ember* Endréné, 65 éves, földész neje.

— **Rablással vádolt községi irnok.** Egyik esanádmegeyi lap közli az alábbi, érdekes hírt: Mult deczember havában történt, hogy *Sz. Battonyai* vizsgálóbíró hivatalos kiküldetésbe. *M.-Bánhegyesre* utazott s magával vitte *G.* járásbírói irnokot is. A vizsgálóbíró megvacsorázott a vendéglőben s aztán nyugalomra tért, míg az irnok továbbra is fenmaradt és a vendéglőben összeült gazdaemberek kártyajátékát nézte. E közben történt, hogy az egyik játékos kifogyván pénzből, szomszédjához, egy tekintélyes gazdához fordult 5 forint kölcsönért. A gazda szó nélkül kivette tárczáját, mely kisebb és nagyobb bankóktól duzzadt, kivett 5 forintot és átadta szomszédjának. Mikor a kártyázó társaság befejezte játékát, valamennyien felkeltek s haza indultak. *G.* irnok pedig utána sompolygott annak a gazdaembernek, ki a kölcsönözött 5 frttal társát kíségette, s mikor észrevette, hogy a különben is jól beborozott ember dülöngélve magában halad lakása felé, rátámadt, *fellökte, s botjával ütlegelni kezdte, mi-*

közben a pénzzel jól megrakott tárczát megkaparítani igyekezett. Mikor aztán a gazda jajgatására társai elősiettek, *G.* hirtelen kerekelt oldott és a kerítésen átmászva, beszaladt a község házába a bíró szobájába. S mivel az üldözők ide is követték, az ablakon kiugrott és egy közelben levő kis hid alá befeküdt. Mikor az illetők a megfoghatatlan eltűnés feletti bosszúságukban jól kikáromkodták magukat, haza távoztak. Éppen ideje volt, mert a szűk hid alatt való guggolás nem bizonyulván kellemes éjjeli szállásnak, az irnok ur felhasználta a szabadságot, kimászott, becsöngetett a jegyzőhöz és ott kért éjjeli szállást. Reggel, midőn a vizsgálóbíróval vonatra akart szállani, a megütleget gazda felismerte s a feldühödt nép megakarta linchelni. Alig győzte felvilágosítani a bíró, hogy ne bántsák, mert az irnok nem lehetett az, akit ők keresnek.

— **Wagner Richárd szobra.** A német császár a szobrok feletti bírálatot is magának tartja fenn. *Wagner* Richárdnak egy szobrot akartak felállítani. A császár azonban túl nagyoknak találta a méreteket, és azon óhajának adott kifejezést, hogy a *Wagner*-szobor ne legyen nagyobb, mint *Goethe*-é vagy *Lessing*-é. A szoborbizottság engedelmesskedett.

— **Eger veszedelme.** Eger városát egyre nagyobb árvíz fenyegeti. Az Eger folyó vize az olvadás következtében megáradt és több utcát már el is öntötte. A víz több boltba is behatolt, úgy, hogy a kereskedők sietve biztonságba helyezik áruikat. A veszedelem nőttön nő.

Miskolcra táviratozzák: A Sajó annyira megáradt, hogy számos községet nagy veszély fenyeget. A gátakon erősen dolgoznak.

— **Szerencsés sorsjegyek.** Az osztálysorsjáték mai húzásán a 29,286. számú sorsjegy *kilenczven-ezer, a 75,309. sz. harmincz-ezer, a 48,081 és 23,096. sz. pedig tíz-tízezer* koronát nyert.

— **A templom-alapra.** *Domány* József bornyagykereskedő a rom. kath. templom építési alapra való gyűjtése eredményeképen 31 korona 60 fillért küldött a polgármesteri hivatalhoz.

— **Bedőlt alagut.** Zürichből borzalmas katasztrófa hírére hozza a táviró. Tegnap délután az építésben lévő *Albula*-alagut (*Graubünden*) közet-lazulás következtében nagy részt bedőlt, maga alá temetvén több munkást. Eddig négy munkást *holtan*, kettőt pedig súlyosan sebesülve húztak ki a törmelékből.

— **Pedestrianismus.** A new-Yorki milliomosok megunták már a kocsit, lovat, gíg-et, batár-t, kerékpárt, automobile-t, valami újat akarnak. Egy szellemdus milliomos most nagy ügyesen kifundálta, hogy ezentul am legyen divat: — a gyaloglás. A milliomosok utcájában, a Fifth Avenue-n most nagyban gyalogolnak, nem finom laktopánkákbán, hanem duplatalpu cipőkben a *Clew-k*, *Wormser-ek*, *Hauszman-ok*, *Gould-ok*, és a gazdagság többi óriásai a new-yorki cipészek nagy örömeire és a járókelők nagy bámulatára.

— **Politikai merénylet.** A Kentuckyben dúló politikai viszálykodások arra vezettek, hogy ma merényletet követtek el *Göbel* ellen, a ki a legutóbbi kormányzóválasztáson a demokrata párt jelöltje volt. *Göbel* ugyanis, mikor a parlamentbe ment, egy lövés jobboldalán súlyosan megsebesítette. A merényletet egy farmer követte el, a kit letartóztattak. A városban nagy az izgatottság. Az állami katonaság parancsot kapott, hogy Frankfortba induljon.

— **Kávéház-átvétel.** *Teffner* Ignác ismert előkelő kávé az *Abbázia* kávéházat eddigi tulajdonosától, *Kacser* Samutól megvette s azt helnap csütörtökön, ünnepélyesen megnyitja.

— **Magyar név.** *Böhm* Lajos volt aradi m. á. v. főellenőr forgalmi főnök budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei *Gusztáv*, *Mária*, *Henrik* és *Gizella* vezetéknevének „*Berényi*“-re kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **T. üzletfeleink** szíves tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (*Szabadság-tér* 20. szám. Telefon 265. sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

LEGUJABB.

(Lapzártakor érkezett telefon-jelentések.)

Salisbury nehéz napja.

Az angol felsőházban *Salisbury* miniszterelnök kifejtette, hogy a kormány azért nem ismerte Transzváli hadi készülődéseit, mert a *títkos szolgálatokra* való alap nagyon kicsiny. Az angol hadi intézmények sincsenek rendben; jövődő veszélyek elhárítása végett meg kell fontolni ezek módosítását. Most kritika helyett *minden erőmegfeszítésre szükség van*, mert *Anglia soha sem volt még oly bajos helyzetben, mint most.* Bizik benne, hogy a háboru sikerrel fog végződni, ha minden hatalmi eszközt felhasználnak.

Roseberry lord azt mondja, hogy a kormány ellen később meg kell indítani a vizsgálatot. Reményli, hogy addig az angolok győznek. A nemzet kész a birodalom hegemóniáját bármily áldozatok árán fenntartani, de *igazabb hazafisággal* kell az országot lelkesíteni, mint a minőt most *Salisbury* tanusított.

Végül a *hadügyminiszter* kijelentette, hogy ő a hadi intézkedéseket idejében megtette. Ismerte a bur haderő nagyságát is, csak a *hadi képességek*et becsülte kevesebbre.

A vádtanács első ülése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 31.

A folyó évi január hó elsejével életbe lépett a *bünvádi perrendtartás*-ról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikknek egyik legjelentősebb intézménye a *vádtanács*, mely hatalmas istápolója és védője a személyes szabadságnak.

Eddig a kir. ügyészség vádlevelére való vád alá helyezte a büntető bíróság a büntetett elkövetésével gyanúsítottat. Az új bünvádi perrendtartás azonban megengedi, hogy az ügyészség vádlevelére a „terhelt“ (ez az új jogi kifejezés a „bűnös“ helyett) illetőleg annak védője írásban tegye meg a „kifogásait.“ A kifogások beérkezése után a vádtanács tárgyalást illetve „ülés“-t hív össze, melyen a tanács tagok, a vádhatóság és a „terhelt“ vagy annak védője van jelen. Ezen a tanács gyűlésen aztán *szóbeli* tárgyalás útján dönt el a vádtanács, vajjon vád alá helyezhető-e a „terhelt“. avagy nem?

Aradon a vádtanács első ülése *Berger* Márton nagyvárad kerkeskedő bűnügyében ma délelőtt folyt le, az alkalomhoz illő ünnepélyes hangulatban. A vádtanács elnöke: *Gallu* József tagjai: *Pogonyi* Nándor és *Nagy* József törvényszéki bírák voltak. A vádhatóságot: *Meszlényi* Antal dr. kir. alügyész képviselte, a védelmet: *Steinitzer* Pál dr. látta el.

Berger Márton nagyvárad kerkeskedőt a mult őszi vásáron — mint azt lapunk annak idején részletesen ujságotla — a rendőrség *Grósz* Adolf szintén nagyvárad kerkeskedő feljelentése folytán, állítólagos sikkasztás miatt letartóztatta. *Grósz* azzal a panaszszal állott elő, hogy *Berger* a neki eladásra átadott 8 és fél métermázsza diónak 144 frt 50 krt kivétvételárát elsikkasztotta. A kihágási bíró áttette az ügyet a kir. törvényszék vizsgálóbírájához. A kitűzött tárgyalás és a bünpernek lebonyolítása azonban már az új bünvádi perrendtartás aerájába esett. *Bergert*, ki a letartóztatás után egy-két nappal elhagyta a vizsgálati fogságot, nem mondták ki bűnösnek, hanem bűnösségének bebizonyítására az új rendtartás értelmében a fent említett eljárás befejezte után a mai vádtanácsi ülést tüzték ki.

A mai ülésen, mely a bírák, vádló és védő előtt egyaránt az újdonság érdekességével bírt, Gallu elnök örömmel üdvözölte a jelenvoltakat, mint a kik szemmel kísérhetik egy ily jelentős, messze kiható modern jogi intézménynek első lépését.

A tárgyalás folyamán azután kitűnt, hogy sikkasztás büntette nem forog fenn, mivel Grósz és Berger elszámolási viszonyban állottak egymással. Az ügyészséget tehát elutasították vádáláhelyezési indítványával. — Oly eset ez, a mely az új rendtartás életbeléptetése előtt meg nem történhetett.

Grósz panaszával a polgári perutrá utasították.

Miután még az alügyész felebbezést jelentett be, véget ért a váditanács érdekes első ülése.

A kereskedelmi és iparkamarából.

— Teljes ülés. —

Arad, január 31.

Népes és érdekes ülése volt az aradi kereskedelmi és iparkamarának ma délután. Mintegy harmincz pontból álló napirendet tárgyaltak le a nagy számban egybegyűlt belső és külső tagok *Kristyóry* János elnöklete alatt, a ki az ülés megnyitása után *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszternek a kamara üdvözlétére adott következő választ olvastatta fel:

Fogadja a kamara az irántam kifejezett bizalmáért és ragaszkodásért őszinte köszönetemet. Magam részéről biztosítom a kamarát, hogy működését miként eddig, úgy ezentul is legmelegebb érdeklődéssel fogom kísérni és hivatása érdekében kifejtett törekvéseit mindenkor tölem telhetőleg előfogom mozdítani.

Ezután a kamarai ház lezárolásának adatait terjesztették elő. A ház a felszereléssel és beburorozással együtt 89973 korona 98 fillérbe került. Ebből 20 ezer koronát a nyugdíjalapból vettek, 44.142 koronával a csanádi takarékpénztárnak tartoznak. A házigomba fellépése miatt visszatartott biztosítékokat kiadják az illető vállalkozóknak.

Majd letárgyalták a kamara 1900. évi költségvetését, mely szerint a bevétel 32.760 koronát, a kiadások 31.129 kor. 50 fillért, a remélhető maradvány 1640 korona és 50 fillért tesz. Az illetékkulcs változatlanul az eddigi 3%-os marad.

Miután *Hann* Alajos volt pénztárnok iránt a kamara tizenkét évi odaadó buzgalmu működéséért jegzőkönyvi köszönetét fejezte ki, pénztárnokká *Kohn* S. N. választott meg egyhangulag.

Ezután egész sereg véleményt állapított meg a kamara a kereskedelmi miniszter felhívása folytán, még pedig élénk viták után. Legélénkebb eszmecserék voltak a csanádmegyei és a békésmegyei kéményseprési szabályrendeletknél; előbbinél *Nikolits* Péter, *Lélek* István, *Edvi-Ilés* László felszólalásai után 12 szóval 11 ellen úgy határoztak, hogy Földeák községnek külön kéményseprő tartási jog adassék; utóbbinál Mezőberény és Körös-Tarcsa községeknek egy kerületben hagyása mondatott ki *Nikolits* Péter indítványa folytán 16 szóval 11 ellen.

A kamara elhatározta, hogy a pénzes levélhordók felcserélése ellen föllíratot intéz a miniszterhez; az üzletek záróját oly vélemény szerint ajánlja megállapítani, hogy az üzleteket egész éven át vasárnap déli 12 órakor, köznapon pedig esti 8 órakor kelljen bezárni.

Békés község hetipiaczainak szombatról péntekre való áthelyezését 15 szóval 11 ellen véleményezi a kamara, míg Orosházát bekapcsolatni kívánja a városközi távbeszélőbe.

Ezek voltak az ülés fontosabb ügyei; eze-

ken kívül a titkárral gyors egymásutánban sok kisebb jelentőségű tárgyat referáltak, melyek a közös bizottság előkészítő tárgyalásán megállapított javaslatok szerint nyertek elintéztést.

Az ülésen — melyet a költségvetés megállapítását tárgyzó hosszabb zárt tanácskozmány előzött meg — a következők voltak jelen:

Kristyóry János elnök, *Éles* Armin és *Nikolits* Péter alelnökök, *Bing* Vilmos, *Domány* József, *Funkelstein* József, *Gebhart* István, *Kohn* S. N., *Lusztig* Adolf, *Tedeschi* Viktor, *Wadovszky* Gusztáv, *Assael* József, *Glück* Károly, *Mihalik* József, *Pollák* Gyula, *Reinhart* Gyula, *Rosmanith* Albert, *Steigerwald* Alajos, *Inokai* Tóth Lajos, *Tabakovits* Emil, *Weisz* Sándor, — továbbá *Duffel* Kálmán Pankotáról, *Weisz* Mór Gyuláról, *Kohn* Fülöp és *Czibulás* Sándor Battonyáról, *Lélek* István és *Topcsi* László Makóról, valamint *Abrai* Lajos és *Herman* Kálmán (Déva) levelező tagok, végül dr. *Marschall* Lajos és *Edvi-Ilés* László titkárok.

NAPIREND.

Február 1. Csütörtök. Róm. kath. naptár: *Ignác*. — Protestáns naptár: *Ignác*. — Görög-keleti naptár (január 20.): *Eutim* apát. — A nap két 7 óra 12 perczkor, nyugszik 4 óra 44 perczkor. — A hold két 7 óra 32 perczkor, nyugszik 7 óra 32 perczkor.

Időjárás. Légnomás reggel 7 órakor 7523 milliméter. délután 2 órakor 7552 milliméter. Hőmérsék reggel 7 órakor C° + 5.7. délután 2 órakor C° + 7.3. Szél iránya es ereje reggel 7 órakor DK. 6. délután 2 órakor D. 5. Felhőzet reggel 7 órakor borult, csepeg. délután 2 órakor többnyire borult. Csapadék az utóbbi 24 órában 4 milliméter.

Időjósítás. A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Boros, fagypontra körüli hőmérséklet, északon csapadék.

Szabadságharozati emléktárgyak országos muzeuma (színházépület 1-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 óráig délután 6 óráig. — Belépti-díj: Hétköznap 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár nyitva van hétfőn délután 4—5. pénteken délután 4—5 és szombaton délelőtt 11—12 óráig. Helyiség: Erekllymuzeum helyisége melletti ülésterem.

Február 2. A soborsini takarékpénztár közgyűlése délelőtt 11 órakor. — Az aradi takaré- és segélyegylet mint szövetkezet közgyűlése délelőtt 10 órakor. — A battonyai önszegélyző-egyesület mint szövetkezet közgyűlése délelőtt 9 órakor.

Február 4. Az aradi vonós-négyes kamarazene hangversenye délután 5 órakor (Központi szálló). — Az aradi első takarékpénztár közgyűlése délelőtt 10 órakor. — A kisjenői takarékpénztár közgyűlése délelőtt 10 órakor. — A Szárnyaskerek dalkör közgyűlése délelőtt 9 órakor (A. Cs. E. V. műhelytelep). — Az aradi férfi és női szabók szakcsoportjának közgyűlése délután 3 órakor (Ipartestület).

Február 8. Az almás-kamarási takaré- és önszegélyző-egyesület mint szövetkezet közgyűlése délelőtt 9 órakor. — Az arad-szent-mártoni első takarékpénztár közgyűlése délelőtt 10 órakor.

Február 11. Az aradi polgári önszegélyző-egylet mint szövetkezet közgyűlése délelőtt 1/2 10 órakor.

Február 17. Jegyzőválasztás Csintyén.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS.

== **Fizetésképtelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Lang* Ferencz, szatócs *Kassán*; *Sáfrány* István bejegyzett kereskedő *Török-Becse*; *Pollák* H. Józsefné kereskedő cég *Budapest*; *Knezic* Francesko kereskedő *Fiume*; *Schönberger* Dávid kereskedő *Beregszász*; *Stark* Farkas és fia kereskedő cég *Békés*; *Schön* Adolf kereskedő *Kaposvár*; *Wellner* J. kereskedő cég *Gyula-Fehérvár*.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 31.

Délitőzsde. A buzakinálat kielégítő, vételkedv mérsékelt. Nyugodt irányzat mellett 25,000 métermázsas került forgalomba, alig meghatározott áron. Időjárás ködös.

Zárul 12 órakor:

Buza áprilásra	7.76—7.77
Buza szeptemberre	7.90—7.91
Rozs áprilásra	6.43—6.44
Zab áprilásra	5.06—5.07
Tengeri májusra	4.97—4.99
Repcze szeptemberre	11.65—11.70

Zárul 4 órakor:

Buza áprilásra	7.76—7.77
Buza szeptemberre	7.91—7.92
Rozs áprilásra	6.44—6.45
Zab áprilásra	5.05—5.06
Tengeri májusra	4.98—4.99
Repcze szeptemberre	11.85—11.90

Zárul 4 órakor: korona

Osztrák hitelrészvény	753.40
Magyar hitelrészvény	753.—
Leszámitolóbank részvény	553.—
Ríma-Murányi vasmű részvény	667.—
Osztrák-magyar Államvasuti részvény	644.—
Közuti vasut	679.50
Városi villamos vasut részvény	337.—

S z e s z ü z l e t.

— Január 31. —

Mai jegyzéseink: Készártó nagyban nyers szesz 111 korona, kicsinyben 113 korona, finomított szesz nagyban 114 korona, kicsinyben 116 korona hordó nélkül per 100 liter % beleértve 70 korona fogyasztási adót. Szarított moslék 11 korona métermázsánként.

Budapest-kőbányai sertéskeresek. csarnok.

— Január 31. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli sulyban 83.—84.— fillig. Öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillig. Fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli sulyban 90.—92.— fillig. Fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 87.—88.— fillig. Fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 87.—88.— fillig. Sertéslétszám: Január hó 28-án volt készlet 17282 darab, január hó 29-én fölhajtatott — 46 darab, január hó 29-én elszállított — 284 darab, január hó 30-án maradt készletben 17044 darab. Uzlet: Változatlan.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

V. K. (A boldogtalan asszony.) Az ügyes stílust nem lehet cikkétől megtagadni, de ez a tárca még nem üt meg a közlöhetőség mértékét. Nagyon vékony a témája és igen valószínűtlen. Öntől bizonyára fogunk még kapni olyan kéziratot, a mely beválik.

P. D. Battonya. A pénzügyi palotában, a hivatalos órák alatt keresse fel. Utbaigazítással szívesen szolgál.

Árpádházi. Taucz. Forduljon az Országos Magyar Központi Hitelszövetkezet igazgatóságához, Budapestre. Kérdésére csak ott kaphatja meg a szak szerű választ.

G. E. Kassa. Tévedés van a dologban. Nem jelent meg s azt a számot el sem küldhetjük.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1899. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 5.18	Szm. sz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőt 11.51
Szm. sz. tv. délután 3.56	Személyvonat d. u. 3.55
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. sz. Szolnokról este 8.48
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsin délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.30	Gyorsvonat délután 4.06
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.20	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.55
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 7.15	Személyvonat reggel 8.46
Vegyesvonat délután 4.16	Vegyesvonat este 7.49
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Borosbeséről szv reg 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Borosbeség szv. du. 5.20	Személyvonat este 7.—

Városi színház.

Bérlatszűnet.

Páratlan.

Csütörtökön, 1900. évi február hó 1-én:

Tosca.

Dráma 5 felvonásban. Irtá: Sardou Viktor. Fordította: Makó Lajos.

S Z E M É L Y E K:

Scarpia	László Gy.	Gennarino	Harmath J.
Cavaradotti	Pethes Imre.	Spoletta	Czakó V.
Angelotti	Gáthi K.	Floria Tosca	Tóvölgyi M.
Attavanti	Bács Károly.	Mária	Kalocsa R.
Ensebe	Mezei Péter.	Luciana	Czene St.
Trevilhac	Hajnal D.	Orlonia	Tajkerti B.

Kezdete 7 órakor.

REGENY-CSARNOK.

A milliomos büntársa.

— Bűnügyi regény. —

Írta: **M. E. Braddon.**

Fordította: **Hevessi Jenő.**

(Folytatás.)

II.

A londoni vasúti állomáson nagy volt a sürgős-forgás. A berobogó vonatok egy-nást érték és mint a kasból a zümmögő méhek, úgy tódultak ki nagy rajokban az utasok, akik élénk zsvivaj mellett igyekeztek a pályaudvart elhagyni.

A hordárok és utazók egymást tolták és e közben erősen oldalba figyelmeztettek egy ötvenhárom év körüli férfit, akinek nem volt most egyéb dolga, minthogy a pályaudvaron töltse el az unalmas délutánját.

Haja megőszült, e miatt azonban nem látszott öregnek. Nyulánk termete, fejhordozása, merész, csaknem gögös járása: mindez egy erejének javában álló férfit mutatott. Szakálla hosszú volt s szintén őszbe csavarodott már, Büszke sasorra, magas, domboru homloka s erős álla nagy értelmet árulnak el, míg hosszú, izmos tagjai hatalmas testi erőről tanuskodtak. Még hangjáról, s beszédmódjáról is erős, alkalmilag daczba átcsapó akaratra lehetett következtetni.

Megsérteni őt veszélyesnek látszott s mégis most, midőn meglökték, mintha nem neki szólt volna a kissé radikális figyelmeztetés; szó nélkül tűrte.

Ennek azonban egyéb oka volt.

Figyelmét egyszerre egy öreg, gyöngy, hajlott dereku alak ragadta meg, ki éppen e perczben szállt ki egy bérkocsiból s utitáskáját egy hordárnak adta át.

Sampson Wilmot volt, a Dunbar és Balderby czég öreg irnoka.

Az idegen követte őt.

— Szeretném tudni, vajjon ő-e igazán, — mondá magában. — A hasonlatosság meg van. De oly hosszú évek után hogyan ismerjek reá? Mindenesetre azonban szemmel tartom az öreget.

Sampson mintegy tizperczcel érkezett meg a vonat elindulása előtt. Csak néhány kérdést intézett a hordárhoz, utitáskáját annak kezében hagyta s elsietett, hogy jegyet váltson.

Az idegen lassan utána ment s midőn a hordárhoz ért, az utitáskán levő nevet kereste szeme.

„Sampson Wilmot, Southampton“ állott rajta.

Örömben felkiáltott:

— Mindjárt gondoltam, tudtam, hogy nem csalatkoztam.

A jegykiadó-pénztárhoz tartott, hol az irnok, a sokaságban állott s várakozott. Az idegen melléje lépett s gyöngéden megérintette a vállát.

Sampson gyorsan hátra fordult és gyanakodva kérdezte a kissé kopottas ruhába bujt barátságos idegentől:

— Kiván ön valamit tőlem?

— Igenis, Wilmot ur. Szólni kívánnék önnek. Jöjjön csak velem a váróterembe, ha jegyet váltott, — mondta parancsoló hangon.

Az irnok bámulva tekintett reá.

— Nem ismerem önt, uram! Szemeim soha sem látták önt. Ön csalatkozik, nem ismerem önt. Ön teljesen idegen előttem.

— Nem annyira, mint gondolja, — válaszolt a másik. — Van máj jegye? Rendben van minden? Ugy hát jöjjön velem.

A váróterembe lépett, mely üres volt, mert a vonat indulásáig csak öt percz hiányzott s az utasok már elfoglalták a kocsikat.

Az idegen levette kalapját s gazdag, szürkűlő haját elsimitotta széles homlokából.

— Vegye elő szemüvegét, Sampson Wilmot s nézzen meg jól. Aztán mondja meg, hogy nem ismer!

Az öreg irnok szorongva, nyugtalanul engedelmeskedett. Kezei úgy remegtek, hogy alig tudta szemüvegét orrára bigyeszteni. Megnézte az idegent s mintha sejtett volna valamit. De hallgatott.

— Oh, — mondá az idegen — csak nézz meg figyelmesen s tagadj meg, ha bírsz. Csak okosság volna tőled, ha így cselekednél, mert én senkinek sem válok becsületére; különösen az ilyen tisztességes, vén gyerekek nem, mint te vagy.

— József! Józsi! Te vagy? Igazán te vagy, szerencsétlen öcsém? — kiáltott színéből kikelve az öreg irnok. — Azt hittem, hogy meghaltál. Halottnak hittelek!

A másik kissé gunyosan kérdezte:

— S bizonyára nem bannád, ha igaz volna! Nemde?

— Nem Józsi, nem! kiáltott Sampson. — Az ég tudja, soha sem kívántam bajodat. En mindig sajnálalak s akkor is, midőn mélyre sülyedtél, még mindig mentegettelek, védtelek.

— Különös, — gunyolódott József — igazán különös! Ha oly nagyon szeretted, ha csak egy szikrányi ragaszkodással viseltél volna irányomban, nem maradtál volna Dunbaréknál, nem etted volna azoknak a kenyerét!

Sampson busan rázta a fejét.

— Ne ítélj meg olyan szigorúan — mondá szelid szemrehányással. — Ha nem maradok meg a szolgálatban, anyád éhen halt volna.

József erre mit sem felelt, csak elfordult és sóhajtott. A harang ekkor másodszor is megszólalt.

— Nekem mennem kell, — mondta Sampson. — Mondd meg lakásodat, irni fogok neked.

— Oh, meghiszem, bátyám. De az nem lehet. Megtaláltalak gazdag, emberséges bátyám, s én, én nem tágitok mellőled. Hová igyekszel?

— Southamptonba.

— Minek?

— Dunbar Henryt várom.

Wilmot József vonásai hirtelen eltorzultak a düh miatt. Az öreg irnok, aki észrevette, a borzasztó változást, megrémült, mintha kísértetet látott volna.

— Te találkozni fogsz vele? — kérde József rekedt hangon. — Ő Angolországban van?

— Nincs, de e napokban várják. Miért nézsz reám oly irtózatosan.

— Miért? — kiáltá ez rémesen. — Gép vagy hát, vagy beszélő automata, hogy minden emberi érzés kiveszett szivedből? Ah, olyan ember, mint te, hogy is érthesse az én érzelmeimet? De csitt! Csengetnek — veled megyek!

Mindketten kisiettek. A vonat éppen indulni készült.

— Ne, oh ne! — kiáltott Sampson, midőn észrevette, hogy öcsce utána ugrott a vasúti kocsiba. — Ne jöjj velem Józsi, ne jöjj velem!

— De veled megyek!

— Nincs jegyed.

— Majd kapok a következő állomáson. Vagyis helyesebben: te váltasz jegyet, mert nekem nincsen pénzem.

A vonat elrobogott.

Az irnok rosszkedvűen nézte öcscsének jelenlétét. Ennek sápadtsága eltűnt, de szemöldökei még mindig össze voltak vonva.

— József — mondá később — az ég a tanum, hogy boldog vagyok e viszontlátás miatt s mindennel, ami csak tőlem kitelik, segítségére akarok lenni. Csak erről az utazásról mondj le, erre kérek. Csak most hagj el. Ennek nem lesz jó következménye.

— Bárminő vége legyen is, ne törődjél vele. Szólanom kell veled s látnom kell őt. Azt tudom, hogy e hosszú idő alatt a sors hogyan bánt velem, már most azt szeretném tudni, hogyan viselkedett kísértőm, rossz szellemem irányában.

Sampson reszketett, mint a nyárfalevél. Kimondhatatlan rémület fogta el annál a gondolatnál, hogy József a fiatal Dunbarral találkozhatik. Szorongva nézett öcscsére és rimánkodva kérte:

— Józsi, ne jöjj velem Southamptonba. Nem akarom, hogy találkozzál Dunbar ural. Rosszul, gonoszul bántak veled, az igaz. De sok-sok idő mult el azóta. Az idő meggyógyítja a sebeket s mi megbocsáunk az ellenünk vétkezőknek.

— Te képes lehetsz erre, de én nem tudok olyan könnyen feledni!

Keresztbefont karokkal tekintett bátyjára, aki nyugtalanodva, aggódva figyelt reá.

Igy mult el egy óra.

Az öreg irnok zsebkezdőjével elfödte arcát s mély sóhajjal hanyatlott vissza ülésére. Szorongása nőttön-nőtt. Füle zugott, szemei előtt szokatlan felhők gomolyogtak. Szólni akart, de nem birt. Elméje mindinkább elhomályosult.

A vonat éppen Besingstockehez közeledett, midőn József hirtelen fölriadt borongásból.

Az öreg ember lebukott ülőhelyéről és leketlen tömeg gyanánt terült el a vasúti kocsi padlóján.

(Folytatása következik.)

NYILTTÉR.*

Budapest, 1900. jan. 2.

Tekintetes

Földes Kelemen

gyógyszertári és vegyészeti laboratoriuma

Aradon.

El vagyok ragadtatva az Ön Margit-crémjétől, melynek jóságát, csodatévő hatását nem tudom eléggé dicsérni összes művészno ismerőseim előtt, kik velem együtt használják sikerrel és előszere-tettel.

Kiváló tisztelettel:

Bártfay Margit,

a Nemzeti színház tagja.

427

„HITELTUDÓSÍTÓ“

KERESKEDELMI ÉRTESSÍTŐ-IRODA
ARADON.

(Tulajdonos: **HEHS VILMOS.**)

Feltétlenül megbízható értesítéseket ad olcsón, gyorsan: 438

KERESKEDŐKRŐL,
IPAROSOKRŐL,
MEZŐGAZDÁKRŐL,
MAGÁNSZEMÉLYEKRŐL.

Összeköttetések egész Magyarországgal!

Könyvkötészet.

Az aradi nyomda részvénytársaság
(Csanádi-palota)

a szakipar legújabb vívmányai szerint új aranyozó és könyvkötészeti gépekkel berendezett és magas színvonalon álló

könyvkötészeti osztálya

mindennemű könyv- és hangjegyek bekötéseket vállal és ép oly pontosan, mint díszesen és jutányosan készített el.

**Jutányos árak. Díszes kiállítás.
Pontosság.**

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

Az
Aradi Közlöny

a vidék legterjedelmesebb és legolvasottabb politikai napilapja.

Megjelenik naponként legalább 12 oldalon.

F. évi február hó 1-ével újabb előfizetést nyit.

Előfizetési ár:

Február hóra helyben 2 korona, vidékre 2 korona 40 fillér.
Február—márczius hóra helyben 4 korona, vidékre 4 korona
80 fillér.

Ujjonnan belépő előfizetőink

Petőfi Sándor összes költeményeit

diszkötésben, azonfelül a

MAGYAR SZINMŰVÉSZET

gazdagon illusztrált könyvét — míg a készlet tart — in-
gyen megkapják.

268—1900.

Hirdetmény.

Az aradvárosi izraelita hitközség adót fizető tagjai ezennel értesítetnek, hogy folyó évi január hó 1-től kezdődőleg a hitközség előjárósága által megállapított f. évi, valamint netalán hátralékban lévő hitközségi adójuk a városi pénztárban fizetendő.

A netalán késedelmes fizetőktől az esedékes és hátralékban lévő összeg a városi adóügyosztály ál-

tal 1883. évi 44. t.-cz. 55—66. szakaszaiban megszabott eljárás szerint közigazgatási végrehajtás útján fog beszédeni.

A hitközségi előjárósága által előírt és a kirótt adót feltüntető könyvecskék a jelentkező feleknek a városi adóügyosztály hivatalos helyiségében (illeték és idegen adót kezelő b. alosztály, földszint, ajtó 1. sz.) folyó hó 8-ától kezdve átvehetők.

Arad, 1900. jan. 9.

A városi tanács.

Tyukszem,

szemölcs, bütyök és mindenféle bőrkeményedést
bámulatos rövid idő alatt elmulasztja a

Hajós-féle

ANAGALLIN

Ara 35 kr.

Nyilatkozat. Tekintetes Hajós Árpád gyógyszerész urnak Arad. Fogadja legmélyebb köszönetemet az Ön által feltalált csodás hatású Anagallin-ért, mely a régi kinzó bőrkeményedéstől rövid idő alatt és igen sikeresen megszabadított. El nem mulaszthatom az Ön igazán kitünő szerét a szenvedő emberiség figyelmébe ajánlani. Arad, jul. 24. Tisztelettel Szele Józsefné.

A párisi és londoni hygienikus kiállításon kitünő készítményeiért, nagy aranyéremmel, díszoklevéllel és érdemkereszttel kitüntetve. Kapható egyedül a készítőnél:

H AJ Ó S Á R P Á D

gyógyszertára

Aradon, Andrassy-tér 22.

A megyeházzal szemben.

355—1900. p. m.

Hirdetmény.

Felhivatnak mindazok, kik az 1900. évi tenyésztésre ingyen selyempetét kívánnak, hogy a polgármesteri hivatalban jelentkezve, neveiket s a kívánt petemennyiséget az ott kitett ivre feljegyezzék.

Később jelentkezők kevesebb petére tarthatnak igényt, jelentkezés a pete átvételére kötelező. Az ingyen petéket átvevők kötelezik magukat:

1. Máستól petét el nem fogadni.
2. A nyert pete mennyiségét kizárólag gubótermelésre fordítani.
3. A termelt gubókat csak a selyemtenyésztési felügyelőség megbízottjának s nem másnak átadni.

Az elsőosztályu gubók kilogrammonként 2 korona 20 fillérjével, a II-od osztályuak 1 korona 60 fillérjével, a hasznavehetetlen piszkos nedvesek pedig 20 fillérjével fognak beváltatni.

Azok, a kik a gubókat bárki másnak eladnák, később meghatározandó összeg erejéig megfognak büntettetni.

Aradon, 1899. évi január hó 9.

Salacz,
kir. tanácsos
polgármester.

1 főnyeremény 100.000 korona értékű tárgy,

2 főnyerem. egyenkint 20.000 kor. értékű tárgy stb.,

20% levonással készpénzben nyerhető

a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára rendezett.

Nagy Jótékonyági Sorsjáték

egyetlen sorsjeggyel.

Minden sorsjegy még három huzáson utánfizetés nélkül játszik, dacára annak egy sorsjegy ára

csak egy korona.

IV-ik huzás visszavonhatlanul

már holnapután.

Sorsjegyeket ajánl a

495

Nagy Jótékonyági Sorsjáték

kezelősége, a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 1.

továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a magy. kir. Államvasutak személypénztárai és minden dohánytőzsde.

Kávéház megnyitás!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség, m. t. jóakaróim és barátaim becses tudomására hozni, hogy a Szabadságtéren lévő, legjobb hirnévnek örvendő

„ABBÁZIA“

kávéházat Kacser Samu urtól megvettem és azt **ma, csütörtökön** ünnepélyesen megnyitom.

Legfőbb törekvésem leendő, hogy a nagyérdemű közönség ama bizalmát, melyet 20 évi kávé minőségemben iparkodtam kiérdemelni, arra a jövőben még fokozatosabb mérvben részolgáljak.

Az immár tulajdonomat képező *Abbázia* kávéházamban ezentul is a legkitünőbb kávéházi italokkal szolgállok.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

606

Teffner Ignác, kávé.

26—1900. g. sz.

Hirdetmény.

A nméltóságú m. kir. földmívelésiügyi miniszterium 96331—1899. sz. körrendelete nyomán értesítjük a gazdaközönséget, hogy az elszaporodott mezei egerek és poczkok irtására a m. kir. állami rovarvadász állomás utasítást dolgozott ki, a mely utasítás az érdeklődők által, a gazdasági tanácsnok urnál megtekinthető.

Arad, sz. kir. város gazdasági székének 1900. évi január hó 8-ik napján tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay, aljegyző.

Arad sz. kir. város kapit. hiv.

16926—1899. kh.

Hirdetmény

A nmélt. kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 60610. VIII. 1899. sz. alatt kelt magas rendeletével kimondotta azt, hogy a napi piacokon csak is élelmi cikkek árusíthatók és azokon sem helybeli, sem más községbeli iparosok árusítását végezt még házi ipar cikkek sem jelenhetnek meg. Arad szab. kir. város tekintetes tanács pedig 28284/899. számú végzésével ezen rendelet alapján megbízott, hogy a nem élelmi cikkek árusításával foglalkozókat a napi piacokról tiltsam el.

Ennek folytán a nem élelmi cikket árusítókat Arad szab. kir. városban a Szabadság és Tökölly téren tartott napi piacokról egyszer és mindenkorra eltiltom és határozatilag kimondom, hogy ezentul hétfői és pénteki heti piaci napok kivételével mást mint élelmi szert a piacon árulni megengedve nem lesz.

A hétfői és pénteki napokon miután ezek heti vásári napokul engedélyezve vannak, mindazok kik eddig arra jogot szereztek vagy ezután szerezni fognak az 1884. évi XVII. t.-cz 50. §-a alapján továbbra is árusíthatnak.

Miről az érdekelteket azzal értesitem, hogy ezen végzésem jogerőre emelkedése után a napi piacon árusítás végett, meg ne jelenjenek mert onnan elutasítani és büntettetni fognak.

Arad, 1899. december hó 20.

Sarlot,
főkap. tány.